

Komparativní analýza daně z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice

Michaela Kubíková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Michaela Kubíková
Osobní číslo: M16024
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Účetnictví a daně
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Komparativní analýza daně z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I) Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů vztahujících se k daním z příjmu fyzických osob v České a Slovenské republice.

II) Praktická část

- Popište vybrané osoby a proveďte výpočet daně z příjmů fyzických osob zvolených podnikatelů v České a Slovenské republice.
- Provedte komparativní analýzu daňových povinností zvolených podnikatelů a navrhněte doporučení.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: Tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- BAŠTINCOVÁ, Anna. *Účtovnictvo a dane fyzických osob*. 2. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, 228 s. ISBN 978-80-8168-534-7.
- DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 278 s. ISBN 978-80-7552-125-5
- European Tax Handbook. 25. vydání. Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 1990, 2014, 1026 s. ISBN 978-90-8722-241-3
- KLIMĚŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2018, 274 s. ISBN 9788087974179.
- ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2018, 382 s. ISBN 9788075022745.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Blanka Jarolímová**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **6. ledna 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2020**

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá komparací daně z příjmu fyzických osob v České a Slovenské republice. V práci jsou popsány nejen oba daňové systémy, ale hlavně problematika daní z příjmu fyzických osob. Ty jsou poté pomocí praktických příkladů vzájemně porovnány. Výsledkem práce je zjištění, že je pro poplatníka výhodnější, z pohledu daně z příjmu fyzických osob, danit své příjmy v České republice.

Klíčová slova: Daň z příjmů fyzických osob, DPFO, Daňový systém České republiky, Daňový systém Slovenské republiky, porovnání, daň

ABSTRACT

This thesis deals with the comparison of personal income tax in the Czech and Slovak Republics. The thesis describes not only both tax systems, but mainly the issue of personal income taxes. These taxes are then mutually compared by using practical examples. The result of the thesis is, that from personal income tax point of view it is more advantageous for the tax payer to tax their income in the Czech Republic.

Keywords: Personal income tax, Tax system of the Czech Republic, Tax system of the Slovak Republic, comparison, tax

Významné poděkování patří vedoucí mé práce paní Ing. Blance Jarolímové, za odbornou pomoc, její cenné rady a především čas, který mé bakalářské práci věnovala.

Zároveň chci poděkovat především svému partnerovi, ale i rodině a přátelům za psychickou podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ DAŇOVÉ POJMY	13
1.1 DAŇ	13
1.2 FUNKCE DANÍ	13
1.3 DAŇOVÉ ZÁSADY	14
1.3.1 Daňová efektivnost.....	14
1.3.2 Daňová spravedlnost	14
1.3.3 Právní perfektnost a politická průhlednost.....	15
1.3.4 Jednoduchost a srozumitelnost.....	15
1.4 DAŇOVÉ SUBJEKTY	15
1.5 DAŇOVÝ OBJEKT	16
1.6 ZÁKLAD DANĚ.....	16
1.7 SAZBA DANĚ	16
1.7.1 Pevná sazba daně.....	16
1.7.2 Procentuální sazba daně	17
2 DAŇOVÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY	18
2.1 DANĚ NEPŘÍMÉ.....	18
2.2 DANĚ PŘÍMÉ	19
2.2.1 Majetkové daně	19
2.2.2 Důchodové daně.....	19
2.2.2.1 Daň z příjmů právnických osob	20
3 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČR	21
3.1 POPLATNÍCI DANĚ	21
3.2 PŘEDMĚT DANĚ	21
3.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6).....	22
3.2.2 Příjmy ze samostatné činnosti (§7)	22
3.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (§8).....	23
3.2.4 Příjmy z nájmu (§ 9)	23
3.2.5 Ostatní příjmy (§10).....	23
3.3 STANOVENÍ ZÁKLADU DANĚ.....	23
3.3.1 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti	24
3.3.2 Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti	25
3.3.2.1 Evidence pro zjištění základu daně.....	25
3.3.2.2 Určení výdajů (nákladů)	25
3.3.3 Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku	26
3.3.4 Dílčí základ daně z příjmů z nájmu.....	27
3.3.5 Dílčí základ daně z ostatních příjmů	27
3.4 ÚPRAVA ZÁKLADU DANĚ.....	28
3.4.1 Nezdánitelné části základu daně	28
3.4.2 Odčitatelné položky	29

3.5	VÝPOČET DANĚ	29
3.5.1	Solidární zvýšení daně	30
3.5.2	Slevy na dani a daňová zvýhodnění	30
3.5.2.1	Slevy na poplatníka a osoby s vazbou na poplatníka.....	30
3.5.2.2	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením a investiční pobídky...	31
3.5.2.3	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	31
3.6	SPRÁVA DANĚ	32
3.6.1	Daňové přiznání	32
3.6.2	Zálohy na daň.....	33
4	DAŇOVÝ SYSTÉM SLOVENSKÉ REPUBLIKY	34
4.1	DANĚ NEPŘÍMÉ	34
4.2	DANĚ PŘÍMÉ	34
4.2.1	Daň z motorových vozidel	35
4.2.2	Místní daně.....	35
4.2.3	Daň z příjmů právnických osob	35
5	DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB SR	37
5.1	POPLATNÍCI DANĚ	37
5.2	PŘEDMĚT DANĚ	37
5.2.1	Příjmy ze závislé činnosti (§ 5).....	38
5.2.2	Příjmy z podnikání, z jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)	38
5.2.3	Příjmy z kapitálového majetku (§7).....	39
5.2.4	Ostatní příjmy (§ 8).....	39
5.3	STANOVENÍ ZÁKLADU DANĚ.....	39
5.3.1	Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti (§ 5)	40
5.3.2	Dílčí základ daně z příjmů z podnikání, jiné samostatné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)	40
5.3.2.1	Evidence pro zjištění základu daně.....	41
5.3.2.2	Určení výdajů (nákladů)	41
5.3.2.3	Zdaňování autorských honorářů	42
5.3.3	Zvláštní základ daně z kapitálového majetku (§ 7).....	43
5.3.4	Dílčí základ daně z ostatních příjmů (§ 8)	43
5.4	ZVÝŠENÍ A SNÍŽENÍ ZÁKLADU DANĚ	44
5.4.1	Nezdanitelná část ZD na poplatníka	44
5.4.2	Nezdanitelná část ZD na manžela nebo manželku.....	44
5.4.3	Odpočet daňové ztráty.....	45
5.4.4	Ostatní nezdanitelné části základu daně.....	46
5.5	VÝPOČET DANĚ	46
5.5.1	Daňové bonusy	47
5.5.2	Zaměstnanecká prémie.....	48
5.6	SPRÁVA DANĚ	49
5.6.1	Daňové přiznání	49
5.6.2	Zálohy na daň.....	49
II. PRAKTICKÁ ČÁST		50
6	VÝPOČET DANĚ PODNIKATELE S PRŮMĚRNÝM VÝDĚLKEM.....	51

6.1	PŘEDSTAVENÍ PODNIKATELE	51
6.2	VÝPOČET DANĚ V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	51
6.2.1	Určení základu daně	51
6.2.2	Výpočet daně.....	53
6.3	VÝPOČET DANĚ VE SLOVENSKÉ REPUBLICĚ	54
6.3.1	Určení základu daně	54
6.3.2	Výpočet daně.....	56
6.4	ZHODNOCENÍ VÝPOČTŮ	58
7	VÝPOČET DANĚ PODNIKATELE S NADPRŮMĚRNÝM VÝDĚLKEM.....	61
7.1	PŘEDSTAVENÍ.....	61
7.2	VÝPOČET DANĚ V ČESKÉ REPUBLICĚ	61
7.2.1	Určení základu daně	61
7.2.2	Výpočet daně.....	63
7.3	VÝPOČET DANĚ VE SLOVENSKÉ REPUBLICĚ	66
7.3.1	Určení základu daně	66
7.3.2	Výpočet daně.....	68
7.4	ZHODNOCENÍ VÝPOČTU	70
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	74
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	78
	SEZNAM TABULEK.....	79
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Hlavním tématem bakalářské práce je srovnání daně z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice. Obě země jsou si velmi blízké, a to především společnou historií, kdy téměř 75 let tvořily jeden stát. I po rozdělení Československa jsou si však oba státy velmi podobné. Ve stejnou dobu vstoupily do Evropské unie a NATO. Obě země jsou i téměř 30 let po rozdělení provázané, a to nejen ekonomicky.

Občané Slovenské republiky velmi často studují nebo pracují v České republice, a to stejné platí i naopak. Velké uplatnění tohoto srovnání vidím například u absolvujících slovenských studentů v ČR. Ti se mohou rozhodnout, že chtějí začít podnikat a přemýšlí, zda by pro ně bylo výhodnější vrátit se “domů” a podnikat na území jejich rodné země nebo je pro ně výhodnější varianta, kdy zůstanou v České republice.

V teoretické části se budu zabývat základními daňovými pojmy, zásadami a funkcemi daně. Dále představím daňové systémy obou států, jejich rozdělení a jednotlivé druhy daní. Teoretická část je pak především zaměřena na popsání daně z příjmů fyzických osob, ostatní daně jsou tedy pouze zmíněny nebo jen stručně popsány.

V praktické části bude proveden výpočet daní na modelových příkladech, a to pro podnikatele s průměrným příjmem a nadprůměrným příjmem. Výpočet bude nejdříve proveden dle české legislativy a následně dle legislativy Slovenské republiky. Poté bude provedeno srovnání vypočtených daní, určení záloh na další zdaňovací období a doporučení pro optimalizaci daně v obou daňových systémech.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je srovnání zdanění daní z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice z teoretického i praktického pohledu pomocí modelových příkladů.

Cílem teoretické části je definování základních daňových pojmů, charakteristika obou daňových systémů se zaměřením na podrobnější popis daně z příjmů fyzických osob. Hlavní metodou teoretické části je literární rešerše.

Cílem praktické části je výpočet daně z příjmů fyzických osob dvou podnikatelů dle české i slovenské legislativy. Dále srovnání těchto výpočtů a výsledné daně a doporučení pro snížení daně. Metoda využitá ke zpracování praktické části je komparace, která je použita k porovnání vypočtené daně z příjmů v modelových příkladech. Další použitou metodou je analogie, která vychází ze srovnání daní z příjmů v obou zemích a nachází společné znaky, a to výpočtu i výsledné daně.

Bakalářská práce je vypracována na základě platných zákonů pro výpočet daně z příjmů pro zdaňovací období 2019. Při přepočtu eur na české koruny budu využívat kurz 26,675 Kč/€ České národní banky z 11.6.2020.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ DAŇOVÉ POJMY

1.1 Daň

„Daně je obvykle definována jako povinná, zákonem uložená platba do veřejného rozpočtu, která je neúčelová, neekvivalentní, nenávratná a která se pravidelně opakuje“ (Klimešová, 2018, s. 12).

Neúčelovost daně znamená, že se stane součástí celkového příjmů do veřejného rozpočtu, který se dále přerozděluje. Není tedy vybírána za přesným účelem. Neekvivalentností daně se rozumí, že poplatník daně nemá nárok na její protihodnotu. Mezi daně řadíme i cla, jelikož jde také o nenávratnou a neúčelovou platbu do veřejného rozpočtu (Kubátová, 2003, s. 16).

Dle Listiny základních práv a svobod mohou být daně uloženy pouze zákonem. Jsou tedy na základě zákona povinné a vymahatelné a za nedodržování mohou být uloženy sankce (Klimešová, 2018, s. 12).

1.2 Funkce daní

Zdanění podléhá stejným funkcím jako veřejný sektor. Jedná se o funkce alokační, redistribuční, stabilizační a fiskální (Kubátová, 2003, s. 19).

Funkce alokační se uplatňuje v případě, kdy jsou tržní mechanismy neefektivní v umístění a alokaci zdrojů. Příjmy z daní mohou tam, kde se tržní alokací nedostává dostatek prostředků, tento nedostatek korigovat. S touto funkcí je však spjato mnoho rizik jako například neodborné rozhodnutí státu (Klimešová, 2018, s. 29).

Důležitost redistribuční funkce vychází ze skutečnosti, že rozdělení důchodů a bohatství není širší veřejností považováno za spravedlivé. Daně mají tedy za úkol část důchodů a bohatství přesunout od bohatších subjektů k subjektům chudším. Bez vládní redistribuce by nastaly drastické rozdíly mezi životní úrovní jednotlivých obyvatel (Kubátová, 2003, s. 19; Klimešová, 2018, s. 29).

Stabilizační funkce představuje zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice, a to především v zájmu zvyšování zaměstnanosti a cenové stability (Kubátová, 2003, s. 19).

Fiskální funkce se často označuje jako nejdůležitější a je také historicky nejstarší. Představuje získávání finančních prostředků, které putují do veřejných rozpočtů, ze kterých se dále financují veřejné statky a potřeby. Zároveň je tato funkce obsažena i v ostatních funkcích.

V návaznosti na funkci alokační se jedná o získání prostředků na financování trhem podceňných oblastí. U redistribuční funkce se jedná o získání prostředků na financování podpory chudých, u plnění stabilizační funkce se jedná o vládní regulaci výše daňových příjmů dle hospodářského cyklu (Kubátová, 2003, s. 19; Klimešová, 2018, s. 29).

1.3 Daňové zásady

1.3.1 Daňová efektivnost

První zásadou je daňová efektivnost. V případě neefektivnosti daně mohou poplatníci nahrazovat zdaněné zboží a činnosti těmi nezdaněnými a tím se může narušit efektivní alokace zdrojů v ekonomice. Při této substituci však trápí nejen stát, ale i poplatník, který se musí omezovat ve svých činnostech, aby se vyhnul vyšším daním. Tato ztráta se nazývá ztrátou absolutní, ztrátou mrtvé váhy nebo nadměrným daňovým břemenem. (Kubátová, 2003, s. 43-48)

Druhým požadavkem na daňovou efektivnost jsou i nejmenší možné administrativní náklady. Tyto administrativní náklady se dělí na náklady přímé a nepřímé. Přímé administrativní náklady jsou spojené s veřejným sektorem a patří do nich veškeré náklady na správu daní. Tyto náklady rostou přímo úměrně složitosti daňového systému a organizací veřejnoprávních orgánů. Nepřímé administrativní náklady nese soukromý sektor a patří mezi ně mzdy zaměstnanců, např. účetních, nebo náklady na externí odborníky, např. daňoví poradci. Jedná se především o čas těchto zaměstnanců a odborníků strávený např. nad vyplněním daňového přiznání nebo studiem daňových zákonů. I tyto náklady rostou se složitostí daní. Oproti nákladům přímým však nejdou přesně vyčíslit a je možné je pouze odhadovat (Klimešová, 2018, s. 31-32; Kubátová, 2003, s. 47).

1.3.2 Daňová spravedlnost

Druhou zásadou je daňová spravedlnost, která se posuzuje dle dvou principů – principu prospěchu a principu platební schopnosti. Princip prospěchu znamená, že má být poplatník zdaněn dle prospěchu, který má z veřejných výdajů. Tedy osoba, která má od státu větší prospěch by měla platit vyšší daně. Překážkou širšího uplatnění principu prospěchu je skutečnost, že většinu veřejné spotřeby není možné rozdělit mezi poplatníky (Klimešová, 2018, s. 33-43).

Princip platební schopnosti vychází ze skutečnosti, že ten jedinec, který má větší příjem, majetek nebo spotřebu je schopen platit na daních větší podíl. U tohoto principu je zapotřebí dbát na spravedlnost, a to jak horizontální, tak vertikální. Horizontální spravedlnost se rozumí, že dva poplatníci se stejným příjmem, majetkem nebo spotřebou platí stejnou daň. Vertikální spravedlnost znamená, že ten jedinec, který je na tom lépe v některém z aspektů platí daň vyšší, a to absolutně i relativně (Klimešová, 2018, s. 33-34).

1.3.3 Právní perfektnost a politická průhlednost

Zásada právní perfektnosti zaručuje, že je daňový systém dostatečně účinný. Zásada politické průhlednosti zase zaručuje, že přijímání daňových zákonů je průhledné a že veškeré informace o využití daní a daňové předpisy jsou veřejnosti k dispozici. Tyto zásady jsou více naléhavé, čím více je preferována svoboda jednotlivce a dodržování působí pozitivně i na plnění ostatních požadavků daňového systému (Klimešová, 2018, s. 36; Kubátová, 2003, s. 44).

1.3.4 Jednoduchost a srozumitelnost

Zásada jednoduchosti a srozumitelnosti neznámá, že daňové předpisy musí být srozumitelné každému. Jedná se totiž velmi složitou problematiku a dá se tedy předpokládat, že bez potřebného vzdělání a kvalifikace širší veřejnost nebude daňovým předpisům rozumět. Proto by pro běžné uživatele měla existovat jejich jednoduchá interpretace. Tato zásada má zaručit, že daňové předpisy budou srozumitelné pro odbornou veřejnost (Ministerstvo financí, 2018, s. 3).

1.4 Daňové subjekty

Daňovým subjektem je fyzická nebo právnická osoba, která je na základě zákona povinna platit daň. Z tohoto pohledu je potřeba rozlišit plátce a poplatníka daně. Plátce daně vybere nebo srazí daň od poplatníka a následně odvede správci daně. Typickým příkladem plátce daně je zaměstnavatel, který svým zaměstnancům strhne daň z příjmů FO ze mzdy nebo platu a strženou daň následně odvede příslušnému finančnímu úřadu (Baštinová, 2016, s. 105; Dvořáková a spol., 2018, s. 6).

Poplatník daně je ten, jehož příjmy nebo majetek přímo dani podléhají. Daň tedy platí a přímo odvádí správci daně. Zde se může jednat například o OSVČ, která odvádí daň

z příjmů FO na základě daňového přiznání (Baštinová, 2016, s. 105; Dvořáková a spol., 2018, s. 6).

1.5 Daňový objekt

Daňový objekt neboli předmět daně je hospodářská činnost, za kterou se ukládá daňová povinnost. Jedná se například o příjem, věc nebo činnost. Může mít tedy různou formu a většinou je při každé dani jiný. V daňovém zákoně je předmět daně uvedený pouze slovně a jeho obsahovou stránku dále tvoří základ daně. Předmět daně je často faktorem označující jméno jednotlivých typů daní (Ministerstvo financí, 2018, s. 9; Baštinová, 2016, s. 105).

1.6 Základ daně

Základ daně je kvantifikovaným předmětem daně a vyjadřuje se v peněžních nebo jiných měrných jednotkách. Oproti daňovému objektu, který určuje důvod stanovení daňové povinnosti, základ daně vyjadřuje, z čeho bude daň stanovena (Ministerstvo financí, 2018, s. 9).

Vyjádření základu daně v peněžních jednotkách je poměrně nestálé. Závisí od výšky příjmů, ceny zboží apod. Na rozdíl od vyjádření v jiných měrných jednotkách, které je stálé. To je závislé například od velikosti plochy pozemku nebo objemu válců v motoru vozidla (Baštinová, 2016, s. 105).

Také je možné vybrat si mezi více způsoby určení základu daně. Tato možnost je v České a Slovenské republice u daně z příjmů, kde je na výběr mezi základem daně na základě údajů z účetnictví nebo určení základu daně za použití paušálních výdajů určených procentem z příjmů (Baštinová, 2016, s. 105).

1.7 Sazba daně

Pomocí sazby se vypočítá konkrétní výška daně z daňového základu. Tato sazba může být určena buď procentem nebo pevnou částkou (Baštinová, 2016, s. 106).

1.7.1 Pevná sazba daně

Pevná sazba daně nijak nesouvisí s hodnotovým vyjádřením daňového základu. Vychází ale ze specifického základu daně a většinou souvisí s daňovým základem vyjádřeným v měrných jednotkách jako jsou například metry čtvereční plochy (Ministerstvo financí, 2018, s. 9).

1.7.2 Procentuální sazba daně

Procentuální nebo také poměrná sazba daně se vyjadřuje poměrem daně k daňovému základu. Tuto sazbu můžeme dále rozdělit na lineární, progresivní a degresivní (Ministerstvo financí, 2018, s. 9).

Sazba poměrná lineární znamená, že je celý základ daně zdaněný stejným procentem. A to bez ohledu na výši základu (Baštinová, 2016, s. 106; Ministerstvo financí, 2018, s. 9).

U progresivní poměrné sazby se procentní sazba zvyšuje s výší daňového základu. Tato sazba se dále rozlišuje za prvé na progresivně stupňovité sazby, kde při přechodu z pásma dochází k ostrému zvýšení daně. Za druhé na progresivně klouzavé sazby, kde je přechod pozvolný (Ministerstvo financí, 2018, s. 9).

Poměrná degresivní sazba je pravým opakem sazby progresivní. S rostoucím základem daně se sazba snižuje (Baštinová, 2016, s. 106).

2 DAŇOVÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Daně nepřímé

Nepřímé daně jsou neadresné a jsou vybírány v cenách zboží a služeb. Momentem zdanění je ve většině případů samotný nákup nebo spotřeba komodity. Daně nepřímé se dělí na všeobecné daně a akcízy (Krajňák a Široký, 2018 s. 14).

Všeobecné nepřímé daně jsou uvalovány na velké skupiny výrobků nebo služeb. Mezi tyto daně se řadí daň z přidané hodnoty, která je upravována Zákonem o dani z přidané hodnoty, který je v souladu se Směrnicí rady 2006/112/ES Evropské unie. Jak už značí název, jedná se o daň odvedenou z hodnoty přidané zpracováním v další fázi k danému zboží nebo službě. Správu této daně mají na starost orgány Finanční správy ČR neboli finanční úřady (Gerzova a spol., 2018, s. 254; Krajňák a Široký, 2018, s. 64; Ministerstvo financí, 2018, s. 96).

Proti tomu akcízy jsou uvaleny pouze na okruh vybraných komodit. Mezi tyto akcízy se v České republice řadí selektivní spotřební daně a daně ekologické (Široký, 2018, s. 226; Mrkývka, 2011, s. 12).

Selektivní spotřební daně jsou upravovány Zákonem č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních a dále se rozdělují na:

- daň z minerálních olejů,
- daň z lihu,
- daň z piva,
- daň z vína a meziproductů,
- daň z tabákových výrobků (Krajňák a Široký, 2018, s. 71).

Ekologické (energetické) daně upravovány Zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů se dělí na:

- daň ze zemního plynu a některých dalších plynů,
- daň z pevných paliv,
- daň z elektřiny (Krajňák a Široký, 2018, s. 74).

Správu spotřebních i ekologických daní vykonávají orgány Celní správy ČR tedy celní úřady (Ministerstvo financí, 2018, s. 102-105).

2.2 Daně přímé

Daně přímé se dělí na:

- důchodové daně mezi které patří daně z příjmů,
- majetkové daně mezi které patří daň silniční, daň z pozemků, daň ze staveb a jednotek a daň z nabytí nemovitých věcí,
- ostatní přímé daně mezi které patří daň z hazardních her (Ministerstvo financí, 2018, s. 7).

2.2.1 Majetkové daně

Majetkové daně zdaňují majetek poplatníka, který není důchodem. Týká s tedy věci movitých nebo nemovitých. Mezi majetkové daně patří daň silniční, daň z pozemků, staveb a jednotek a také daň z nabytí nemovitých věcí (Ministerstvo financí, 2018, s. 7).

Silniční daň je významným zdrojem příjmů Státního fondu dopravní infrastruktury. Svými opatřeními také motivuje k obnovení vozového parku a pořizování nových vozidel, které jsou šetrnější k životnímu prostředí. Tuto daň považujeme za opakující se přímou majetkovou daň (Ministerstvo financí, 2018, s. 84).

Daň z pozemků je upravována Zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. Jedná se o opakující se přímou majetkovou daň, která se váže k vlastnictví pozemku. Poplatníkem daně je ve většině případů vlastník pozemku (Ministerstvo financí, 2018, s. 69).

Daň ze staveb a jednotek je upravována Zákonem č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí a je v mnoha ohledech stejná jako daň z pozemků. Také se jedná o opakující se přímou majetkovou daň, která se váže k vlastnictví stavby nebo jednotky jejímž poplatníkem je ve většině případů vlastník dané stavby nebo jednotky (Ministerstvo financí, 2018, s. 69).

Daň z nabytí nemovitých věcí je přímá majetková daň jednorázového charakteru. Podléhá jí úplatný převod a přechod vlastnického práva k nemovité věci. Poplatníkem daně je nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci. V případě spoluvlastníků, je každý spoluvlastník považován za samostatného poplatníka a platí daň pouze ze svého nabývaného podílu (Ministerstvo financí, 2018, s. 78).

2.2.2 Důchodové daně

Důchodové daně jsou upravovány Zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, podle kterého tyto daně dělíme na daň z příjmů fyzických osob a daň

z příjmů právnických osob. Daň z příjmu fyzických osob bude podrobně popsána v kapitole 3. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 1)

2.2.2.1 Daň z příjmů právnických osob

Poplatníkem této daně je právnická osoba dle občanského zákoníku, organizační složka státu a podílový nebo svěřenský fond. Předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. V zákoně jsou také vymezeny příjmy, které nejsou předmětem daně (např. příjmy získané nabytím akcií) nebo jsou od daně osvobozeny (např. příjmy z podílů na zisku vyplácené dceřinou společností) (Krajňák a Široký, 2018, s. 57; Zákon č. 586/1992 Sb., § 18 a § 19).

Základ daně je určen v peněžních jednotkách a jedná se o částku příjmů převyšujících výdaje vynaložené k jejich dosažení, zajištění a udržení. Pro zjištění základu daně se vychází z hospodářského výsledku účetní jednotky upraveném o příjmy, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny. Výsledek hospodaření se dále upravuje o položky snižující VH (např. daňová ztráta poplatníka, hodnota bezúplatných plnění) nebo zvyšující VH (např. daňově neuznatelné náklady) (Ministerstvo financí, 2018, s. 50).

Základ daně se poté zaokrouhlí na celé tisíce dolů a vynásobí sazbou daně 19 %. Takto vypočítanou daň lze ještě snížit slevami na dani. Do těchto slev patří slevy za zaměstnávání osob se zdravotním postižením, která patří mezi nejpoužívanější (Krajňák a Široký, 2018, s. 59).

Poplatníci daně z příjmu právnických osob jsou také povinni odvádět v průběhu roku zálohy, pokud jejich daňová povinnost za předcházející zdaňovací období přesáhla 30 000 Kč. V případě, že daňová povinnost byla vyšší než 30 000 Kč ale nižší než 150 000 Kč, zálohy poplatník platí dvakrát za zdaňovací období (k 15. dni šestého a dvanáctého měsíce). Pokud výše daňové povinnosti přesáhla 150 000 Kč, je poplatník povinen zaplatit zálohy čtyřikrát za zdaňovací období (k 15. dni třetího, šestého, devátého a dvanáctého měsíce) (Krajňák a Široký, 2018, s. 60).

3 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČR

Daň z příjmů fyzických osob upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů (dále „ZDP ČR“) (Krajňák a Široký, 2018, s. 34).

3.1 Poplatníci daně

Poplatníci daně z příjmů FO se rozdělují na daňové rezidenty a nerezidenty. Daňový rezident je takový poplatník, který má v daném státě daňovou povinnost ze všech jeho příjmů, tzn. daňový rezident České republiky má povinnost odvést daň z příjmů dosažených jak v ČR, tak v zahraničí. Má tedy v České republice neomezenou daňovou povinnost. Daňovým rezidentem se rozumí fyzická osoba, která má na území daného státu trvalý pobyt nebo se na daném území zdržuje alespoň 183 dní (Dvořáková a spol., 2018, s. 7; Baštinová, 2016, s. 16).

Oproti tomu daňový nerezident má daňovou povinnost pouze z příjmů, které mají zdroj na území daného státu. Daňový nerezident, který nabyl příjmy ze zdrojů v ČR odvede v ČR daň pouze z těchto příjmů. V zemi, kde je rezidentem poté odvede daň z veškerých svých příjmů, a to i těch z ČR. Daňovým nerezidentem je fyzická osoba, která nemá na daném území trvalý pobyt a její pobyt nepřesahuje 183 dní. Výjimkou je FO, která se na daném území zdržuje za účelem studia nebo léčení (Dvořáková a spol., 2018, s. 7; Baštinová, 2016, s. 116).

3.2 Předmět daně

Předmětem daně dle ZDP ČR jsou jak příjmy peněžní, tak i nepeněžní, dosažené i směnou. Příjmy, které nejsou předmětem daně jsou uvedeny v § 3 odstavci 4. Jedná se například o příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů dle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby, příjmy z rozšíření nebo vypořádání společného jmění manželů nebo příjmy z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věci podle velikosti spoluvlastnických podílů atd. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 3-4).

Od daně z příjmů fyzických osob jsou mimo jiné osvobozeny příjmy z prodeje nemovitých věcí při splnění podmínek uvedených v § 4, tzv. časového testu. Dále příjmy z prodeje hmotné movité věci a plnění pojištění majetku s výjimkami, služby a dávky plynoucí z nemocenského nebo důchodového pojištění, příjmy z vybraných penzí a jiných plnění pojištění atd. (Ministerstvo financí, 2018, s. 43).

3.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Příjmy ze závislé činnosti zahrnují příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovního, služebního, členského nebo obdobného poměru. Dále také funkční požitky, příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisti komanditní společnosti a odměny členům orgánů právnické osoby nebo likvidátora (Ministerstvo financí, 2018, s. 41-42).

V případě, že zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci-poplatníkovi služební vůz bezplatně i na soukromé účely, za příjem zaměstnance je považováno 1 % vstupní ceny vozu za každý započatý měsíc v minimální výši 1 000 Kč (Zákon č. 586/1992 Sb., § 6).

Za příjmy ze závislé činnosti, mimo příjmů uvedených v § 3 odst. 4, se nepovažují náhrady cestovních výdajů, které byly poskytnuté v souvislosti s výkonem činnosti, zálohy přijaté od zaměstnavatele a náhrady za opotřebení vlastního náradí nebo zařízení. Dále také hodnota ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků poskytnutých zaměstnavatelem. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 6-7)

Osvobozeny od daně, kromě příjmů dle § 4, jsou také vybrané příjmy ze závislé činnosti jako jsou například nepeněžní plnění poskytnuté zaměstnanci z fondu kulturních a sociálních potřeb, příspěvky zaměstnavatele na vybraná pojištění do 50 000 Kč ročně nebo hodnota stravování a nealkoholických nápojů poskytované na pracovišti (Ministerstvo financí, 2018, s. 43).

3.2.2 Příjmy ze samostatné činnosti (§7)

Jako příjmy ze samostatné činnosti jsou považovány především příjmy z živnostenského podnikání a jiného podnikání vyžadující podnikatelské oprávnění, ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství. Dále se mezi tyto příjmy řadí podíly na zisku společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti. Příjem podle § 7 ZDP ČR zahrnuje mimo jiné také příjem z poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv a z výkonů nezávislého povolání (Ministerstvo financí, 2018, s. 42).

Za příjmy ze samostatné činnosti se nepovažují náhrady cestovních výdajů poskytované společníkům veřejných obchodních společností a komplementářům komanditních společností (Zákon č. 586/1992 Sb., § 7).

3.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (§8)

Do příjmů z kapitálového majetku se řadí podíly na zisku obchodní korporace nebo podílového fondu, podíly na zisku tichých společníků, výnos z jednorázového vkladu, dávky z penzijního připojištění, pojištění nebo spoření. Dále také plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiného pojištění osob, úrokové a jiné výnosy z držby směnek a plnění ze zisku svěřeneckého fondu nebo rodinné fundace (Zákon č. 586/1992 Sb., § 8).

3.2.4 Příjmy z nájmu (§ 9)

Příjmy z nájmu dle § 9 ZDP ČR jsou příjmy z nájmu nemovitých věcí a příjmy z pronájmu movitých věcí mimo příležitostný nájem. V případě, že se tyto příjmy plynou manželům ze společného jmění manželů, zdaňují se pouze u jednoho z nich (Zákon č. 586/1992 Sb., § 9).

3.2.5 Ostatní příjmy (§10)

Mezi ostatní příjmy patří veškeré příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku, ale nejsou to příjmy dle § 6 až 9. Jsou to zejména příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, příjmy z úplatného převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci. Dále také výhry z hazardních her nebo přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky. V případě, že tyto příjmy plynou manželům z nebo do společného jmění, zdaňují se pouze u jednoho z nich (Zákon č. 586/1992 Sb., § 10).

Od daně z příjmů FO dle § 10 jsou, mimo příjmů uvedených v § 4, osvobozeny např. příjmy z příležitostných činností, nájmu nebo pachtu movitých věcí do 30 000 Kč. Poté bezúplatné příjmy od příbuzného v přímé nebo vedlejší linii, od osoby, se kterou žil nejméně po dobu jednoho roku nebo nabyté příležitostně do částky 15 000 Kč a výhry z loterie a tomboly do výše výhry 1 000 000 Kč atd. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 10).

3.3 Stanovení základu daně

Obecně lze říct, že základem daně je částka příjmů převyšující výdaje na dosažení, zajištění a udržení daných příjmů. V případě, že má poplatník za dané období souběžně více příjmů dle § 6 až § 10 ZDP ČR, základem daně je součet jednotlivých dílčích základů daně zjištěných dle daných druhů příjmů (Krajňák a Široký, 2018, s. 36; Dvořáková a spol., 2018, s. 43).

3.3.1 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti

Pro uvedený DZD se také používá pojem tzv. superhrubá mzda. Superhrubou mzdou jsou příjmy ze závislé činnosti zvýšené o částku povinného pojistného odvedeného plátcem daně (zaměstnavatelem). Jedná se o pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, jinak řečeno také zdravotní a sociální pojištění (Ministerstvo financí, 2018, s. 43-44).

Zdravotní a sociální pojištění, kromě výjimek, musí platit každý zaměstnanec, který dosahuje zdanitelných příjmů. Pokud tato povinnost nastala zaměstnanci, pak musí povinné pojistné za svého zaměstnance odvést také zaměstnavatel. Povinné pojistné se počítá z hrubé mzdy zaměstnance. Aktuální výše sazeb zdravotního a sociálního pojištění je uvedeno v tabulce 2 (Dvořáková a spol., 2018, s. 53).

	Sociální pojištění			Zdravotní pojištění	Celkem
	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti	Nemocenské pojištění		
Zaměstnavatel	21,5 %	1,2 %	2,3 %	9 %	34 %
Zaměstnanec	6,5 %	-	-	4,5 %	11 %

Tabulka 1 Základní sazby zdravotního a sociálního pojištění před 1.7.2019.

Zdroj: vlastní zpracování dle Mladé fronty, 2020.

	Sociální pojištění			Zdravotní pojištění	Celkem
	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti	Nemocenské pojištění		
Zaměstnavatel	21,5 %	1,2 %	2,1 %	9 %	33,8 %
Zaměstnanec	6,5 %	-	-	4,5 %	11 %

Tabulka 2 Základní sazby zdravotního a sociálního pojištění od 1. 7. 2019.

Zdroj: vlastní zpracování dle Mladé fronty, 2020.

Výjimkou jsou dohody konané mimo pracovní poměr a zaměstnání malého rozsahu, kde se povinné pojistné platí až po splnění určitých podmínek (Dvořáková a spol., 2018, s. 53).

U příjmů plynoucích ze závislé činnosti dle § 6 není možné uplatnit výdaje a tím pádem není možné z nich vytvořit daňovou ztrátu (Ministerstvo financí, 2018, s. 44).

3.3.2 Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti

Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti je stanoven jako příjmy dle § 7 po odečtení výdajů na jejich udržení, zajištění a dosažení ovšem s výjimkou příjmů z veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti (Zákon č. 586/1992 Sb., § 7).

3.3.2.1 Evidence pro zjištění základu daně

Základ daně lze zjistit ze tří druhů evidence:

- z účetnictví vedeného dle zákona o účetnictví,
- z daňové a mzdové evidence vedené dle zákona o dani z příjmů,
- ze záznamu o příjmech a mzdové evidence, pokud poplatník uplatňuje paušální výdaje (Dvořáková a spol., 2018, s. 64).

Pro zjištění základu daně z účetnictví vychází poplatník z výsledku hospodaření, který upraví o položky zvyšující a snižující základ daně. Takový poplatník tedy většinou prokazuje výdaje ve skutečné výši. Zákon ale takovému poplatníkovi nebrání prokazovat výdaje ve výši paušální. Musel by však pro zjištění ZD vycházet ze svých příjmů, nikoliv výnosů (Dvořáková a spol., 2018, s. 65).

Oproti účetnictví je daňová evidence administrativně méně náročná a jednoduchá. Zachycuje pouze peněžní toky související s podnikáním, které jsou poté podkladem pro určení základu daně (Dvořáková a spol., 2018, s. 66).

Nejjednodušší evidencí je vedení záznamů o příjmech. V tomto případě poplatník vždy prokazuje své výdaje v paušální výši. Zákon o dani z příjmů blíže nespecifikuje podmínky vedení evidence, poplatník však musí vždy prokázat výši dosažených příjmů rozdělené dle podnikatelské činnosti a k nim odpovídající výši procentuálního výdaje (Dvořáková a spol., 2018, s. 69).

3.3.2.2 Určení výdajů (nákladů)

Poplatník může uplatnit buď výdaje v paušální výši, které jsou uvedené v tabulce číslo 3 nebo výdaje skutečně vynaložené. Pokud si poplatník vybere uplatňování výdajů procentem z příjmů, musí tak učinit u všech druhů příjmů ze samostatné činnosti (Dvořáková a spol., 2018, s. 64 a 70).

Druh samostatné činnosti	Paušální výše	Maximální částka výdajů
Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství, řemeslné živnostenské podnikání	80 %	1 600 000 Kč
Neřemeslné živnostenské podnikání	60 %	1 200 000 Kč
Jiné podnikání	40 %	800 000 Kč

Tabulka 3 Paušální výše výdajů pro ZO 2019. Zdroj: vlastní zpracování

dle Zákona č. 586/1992 Sb., § 7.

Aby byly skutečně vynaložené výdaje, případně náklady, v ZD uznány musí v daném zdaňovacím období dojít k jejich věcnému plnění. Dále tyto výdaje (náklady) musí souviset se zdanitelným příjmem. Nesmí se tedy jednat o výdaj (náklad) související s vyňatými nebo osvobozenými příjmy ani o osobní spotřebu poplatníka (Dvořáková a spol., 2018, s. 131-132).

V § 24 ZDP ČR jsou uvedeny výdaje a náklady, které jsou daňově uznatelné při splnění daných podmínek. Patří sem například odpisy hmotného majetku (blíže specifikované v § 26 až §33), výdaje (náklady) na zabezpečení požární ochrany, škody vzniklé v důsledku živelních pohrom atd. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 24).

Naopak daňově neuznatelné výdaje a náklady jsou uvedeny v § 25 ZDP ČR mezi které patří výdaje na osobní spotřebu poplatníka, hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti, výdaje (náklady) spojené s pořízením hmotného a nehmotného majetku mimo výjimky uvedené v § 24 odst. 2 apod. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 25).

V případě, že podle účetnictví nebo daňové evidence výdaje přesáhnou částku příjmů, je tento rozdíl daňovou ztrátou (Ministerstvo financí, 2018, s. 44).

3.3.3 Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku

Za příjmy dle § 8 ZDP ČR jsou považovány převážně příjmy z držby kapitálového majetku a jeho zdanění je možné ve dvou režimech. V případě zdanění v dílčím základu daně se jedná hlavně o příjmy jako jsou úroky z poskytnutých úvěrů a zápůjček, úrokové a jiné výnosy z držby směnek, úroky z prodlení a úroky z vkladů na podnikatelské účty. Tyto příjmy se,

až na výjimky, nesnižují o výdaje. Výdaje lze případně odečíst pouze do výše příjmů a nelze tak vytvořit daňovou ztrátu (Dvořáková a spol., 2018, s. 44-72).

Mezi příjmy z kapitálového majetku ale také patří podíly na zisku z obchodní korporace, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, úroky z držby cenných papírů, plnění ze svěřeneckých fondů apod. Uvedené příjmy jsou zdaněny zvláštní sazbou daně dle § 36, která je konečná a nevyplývá z ní povinnosti podávat daňové přiznání, tzn. daň odvádí plátce daně (Dvořáková a spol., 2018, s. 73).

3.3.4 Dílčí základ daně z příjmů z nájmu

Stejně jako u z příjmů ze samostatné činnosti tvoří DZD částka příjmů přesahující výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. I zde lze využít skutečných nebo paušálních výdajů. Ty jsou ve výši 30 % zdanitelných příjmů maximálně však do výše 600 000 Kč. V této částce jsou pak již zahrnuty veškeré výdaje poplatníka vynaložené k dosažení příjmu z nájmu (Ministerstvo financí, 2018, s. 44; Zákon č. 586/1992 Sb., § 9).

I zde, stejně jako u příjmů ze samostatné činnosti, lze v případě, že výdaje přesáhnou částku příjmů tvořit daňovou ztrátu (Ministerstvo financí, 2018, s. 44).

3.3.5 Dílčí základ daně z ostatních příjmů

Zdaňování ostatních příjmů také vychází ze dvou režimů, kdy vybrané druhy příjmů se zahrnují do DZD z příjmů nebo se zdaňují zvláštní sazbou (Dvořáková a spol., 2018, s. 75).

Mezi příjmy spadající do DZD patří například příjmy z příležitostného nájmu movitých věcí nebo příležitostných činností, příjmy z úplatného převodu nemovitostí, přijaté výživné, důchody a jiné opakující se požitky, které nejsou osvobozeny a neosvobozené výhry z hazardních her. U těchto příjmů je dílčím základem daně rozdíl mezi příjmy a výdaji, kdy výdaje musí být prokazatelně vynaložené k daným příjmům. Výdaje neslouží k zajištění a udržení příjmů, protože ostatní příjmy jsou většinou jednorázového charakteru. Tyto výdaje lze uplatnit maximálně do výše příjmů a nelze tedy vytvořit daňovou ztrátu (Dvořáková a spol., 2018, s. 74–76; Ministerstvo financí, 2018, s. 44).

U ostatních příjmů není možnost využití procentuálního určení výdajů až na výjimku příležitostné zemědělské činnosti. V tomto případě má poplatník možnost využít výdajů určených procentem z příjmů ve výši 80 %. Takový poplatník má povinnost vést evidenci o příjmech. (Dvořáková a spol., 2018, s. 75)

Mezi ostatní příjmy, které jsou zdaňovány zvláštní sazbou u zdroje, neboli srážkovou daní, patří podíly člena obchodní korporace a vypořádací podíl při zániku účasti člena v obchodní korporaci (mimo společníka v. o. s. a komplementáře k. s.) na likvidačním zůstatku, výhry z reklamních soutěží a slosování apod. (Dvořáková a spol., 2018, s. 76)

3.4 Úprava základu daně

Před samotným výpočtem daně je třeba upravit základ daně. Ke snížení daňové povinnosti mohou poplatníci využít odpočtu nezdanitelných částí základu dane a položky odčitatelné od základu daně (Krajňák a Široký, 2018, s. 36).

3.4.1 Nezdanitelné části základu daně

Jedná se o nástroj daňové optimalizace určený jak fyzickým, tak právnickým osobám. V případě právnických osob se ale nazývají položkami snižujícími ZD. Nezdanitelné části základu daně fyzických osob jsou upravovány v § 15 ZDP ČR (Dvořáková a spol., 2018, s. 85; Krajňák a Široký, 2018, s. 37).

Hodnota bezúplatných plnění neboli darů je jednou z nezdanitelných částí základů daně. Jedná se o dary poskytnuté vybraným fyzickým i právnickým osobám, a to například obcím, krajům, provozovatelům škol a školských zařízení nebo fyzickým osobám pobírajícím invalidní důchod. Dále tyto dary musí být poskytnuty na účely stanovené zákonem mezi které mimo jiné patří účely zdravotnické, ekologické, humanitární a charitativní nebo koupě pomůcek pro osoby se zdravotním postižením. Mezi bezúplatná plnění poskytnuté na zdravotnický účel se řadí také bezplatné dárcovství krve a jejích složek, které se dle ZDP ČR oceňuje částkou 3 000 Kč za jeden odběr. Úhrnná výše darů je omezena jak minimálním limitem, který je určen jako 2 % základu daně nebo alespoň 1 000 Kč, tak maximálním limitem 15 % základu daně (Dvořáková a spol., 2018, s. 85-87).

Následující nezdanitelnou částí ZD jsou zaplacené úroky z úvěrů na bytové potřeby. Ta slouží k podpoře investic do bydlení pro fyzické osoby. Jedná se tedy o úroky z hypotečních úvěrů, úvěrů ze stavebního spoření a úvěrů souvisejících s hypotečním úvěrem a úvěrem ze stavebního spoření. Tyto úvěry musí být poskytnuty na bytové potřeby určené dle § 15 odstavce 3 ZDP ČR mezi které patří mimo jiné úvěry na výstavbu jednotky, bytového a rodinného domu nebo na jejich koupi. Dále také na koupi pozemku, na kterém se předpokládá zahájení výstavby do 4 let od uzavření úvěrové smlouvy nebo koupě. Maximální částka odpočtu od ZD za domácnost nesmí překročit 300 000 Kč (Dvořáková a spol., 2018, s. 90-92).

Mezi další nezdanitelné části ZD se řadí ty z titulu zaplacených příspěvků na produkty spoření na staří, mezi které patří penzijní připojištění, penzijní připojištění se státním příspěvkem a doplňkové penzijní připojištění. Dále také zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění. Od základu daně lze odečíst příspěvek v celkové nejvyšší částce 24 000 Kč v případě splnění podmínek uvedených v § 15 odstavci 5 a 6 ZDP ČR (Dvořáková a spol., 2018, s. 95; Zákon č. 586/1992 Sb., § 15).

Nezdanitelná část ZD z titulu zaplacených příspěvků odborové organizaci, která podle svých stanov obhajuje zájmy zaměstnanců je upravována § 15, odstavcem 7 ZDP ČR. Od ZD lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti, maximálně však 3 000 Kč (Dvořáková a spol., 2018, s. 101).

Poslední nezdanitelnou částí ZD jsou úhrady za zkoušky ověřující další vzdělání podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. Tyto úhrady nesmí být zaplacený zaměstnavatelem a ani nejsou uplatněny jako výdaje dle § 24 ZDP ČR poplatníkem s příjmy ze samostatné činnosti. Od ZD je možno odečíst úhrady v částce nejvýše 10 000 Kč, v případě osob se zdravotním postižením až 13 000 Kč a v případě osob s těžkým zdravotním postižením až 15 000 Kč (Dvořáková a spol., 2018, s. 101-102).

3.4.2 Odčitatelné položky

Položky odčitatelné od základu daně jsou upraveny v § 34 ZDP ČR, kdy fyzických osob se z velké většiny týká pouze odečtení daňové ztráty. Daňovou ztrátou se rozumí rozdíl, o který uznatelné skutečně vynaložené výdaje přesáhnou příjmy dle § 7 a § 9 ZDP ČR. O tuto daňovou ztrátu nebo její část je možno snížit jednotlivé dílčí základy daně s výjimkou DZD zjištěného z příjmů ze závislé činnosti. V případě, že ztrátu není možné uplatnit ve zdaňovacím období ve kterém vznikla, lze ji odečíst od daných DZD v 5 bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích (Ministerstvo financí, 2018, s. 44).

3.5 Výpočet daně

Daň z příjmů fyzických osob se vypočte součinem upraveného a zaokrouhleného základu daně a sazby daně. Sazba daně z příjmů fyzických osob se označuje jako sazba poměrná lineární a je ve výši 15 %. Od vypočtené daně je poté možné odečíst slevy na dani a daňová zvýhodnění (Ministerstvo financí, 2018, s. 44-45).

3.5.1 Solidární zvýšení daně

Solidární zvýšení daně nastává v případě, že součet ročního příjmu ze závislé činnosti a DZD ze samostatné činnosti přesáhne částku 48násobku průměrné mzdy. Vypočítá se tedy jako 7 % z kladného rozdílu příjmů ze závislé činnosti a DZD ze samostatné činnosti v příslušném zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy (Ministerstvo financí, 2018, s. 45; Zákon č. 586/1992 Sb., § 16a).

3.5.2 Slevy na dani a daňová zvýhodnění

3.5.2.1 Slevy na poplatníka a osoby s vazbou na poplatníka

Základní sleva na poplatníka činí částku 24 840 Kč za zdaňovací období. Mezi slevy na osoby s vazbou na poplatníka patří sleva na manžela nebo manželku také ve výši 24 840 Kč. Sleva je poskytována na druhého z manželů žijícího s poplatníkem ve společné domácnosti, pokud vlastní příjem druhého z manželů není více než 68 000 Kč. V případě, že je tomuto manželovi nebo manželce přiznán nárok na průkaz ZTP/P zvyšuje se částka slevy na dvojnásobek (Ministerstvo financí, 2018, s. 45).

Dále jsou poplatníkovi poskytovány slevy na invaliditu a zdravotní postižení. Základní sleva pro poplatníka s uznaným důchodem pro invaliditu prvního a druhého stupně činí 2 520 Kč. V případě uznaného důchodu pro invaliditu třetího stupně činí sleva na dani 5 040 Kč. Pro zdravotně postiženého poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P náleží sleva na dani ve výši 16 140 Kč (Ministerstvo financí, 2018, s. 45).

Poplatníkům, kteří se soustavně připravují na budoucí povolání nebo mají předepsaný výcvik náleží po tuto dobu sleva ve výši 4 020 Kč. Tato sleva je poskytována až do dovršení 26 let nebo v případě prezenční formy studia v doktorském studijním programu až do dovršení 28 let (Ministerstvo financí, 2018, s. 45).

Následující slevu, kterou mohou poplatníci využít, je za umístění dítěte v zákonem stanovených předškolních zařízeních. Jedná se o kompenzaci výdajů prokazatelně vynaložených za umístění dítěte v předškolním zařízení. Tyto výdaje mohou být uznány maximálně do výše minimální mzdy účinné k prvnímu dni zdaňovacího období. Pro zdaňovací období 2019 se jedná o částku 13 350 Kč (Dvořáková a spol., 2018, s. 124; Mladá fronta, 2020).

Druhá sleva, která kompenzuje náklady (výdaje) je na evidenci tržeb. Souvisí s povinným zavedením evidence tržeb podle zákona č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb. Maximální částka

slevy činí 5 000 Kč nebo kladný rozdíl mezi 15 % DZD ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka (Dvořáková a spol., 2018, s. 125; Zákon č. 586/1992 Sb., § 35cb).

3.5.2.2 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením a investiční pobídky

Slevy z titulu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a investičních pobídek jsou spíše záležitostí právnických osob, u fyzických osob nejsou časté (Ministerstvo financí, 2018, s. 45).

Sleva na dani za každého zdravotně postiženého zaměstnance, s výjimkou zaměstnance s těžším zdravotním postižením je 18 000 Kč. Sleva za těžce zdravotně postiženého zaměstnance činí 60 000 Kč. Tyto slevy se poskytují na tzv. průměrný přepočtený počet zaměstnanců se zdravotním postižením, který se vypočítá jako celkový počet odpracovaných hodin těchto zaměstnanců dělený celkovým ročním fondem pracovní doby (Dvořáková a spol., 2018, s. 113).

Sleva z titulu investiční pobídky poskytnuta v případě, že byl dané právnické nebo fyzické osobě poskytnut příslib investiční pobídky. Pro poskytnutí slevy na dani musí být investiční pobídka poskytnuta dle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů a poplatník musí splňovat podmínky stanovené v § 35a a §35b ZDP ČR. Výše slevy se u FO určí jako výše daně vypočtené dle § 16 ZDP ČR z dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Sleva na dani se poté zaokrouhlí na celé koruny dolů (Dvořáková a spol., 2018, s. 115-116).

3.5.2.3 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Daňové zvýhodnění je poskytováno na vyživované dítě, které žije s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti poplatníkovi, jehož příjem podle § 6 nebo § 7 přesáhl alespoň šestinásobek minimální mzdy (13 350 Kč v roce 2019). Za vyživované dítě se považuje dítě vlastní, osvojenec, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě, které přestalo být u tohoto poplatníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti v pěstounské péči, dítě druhého z manželů, vlastní vnuk nebo vnuk druhého z manželů, pokud jeho rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit (Zákon č. 586/1992 Sb., § 35c).

Vyživovaným dítětem se rozumí jak dítě nezletilé, tak i zletilé. Daňové zvýhodnění lze však uplatnit na zletilé dítě pouze do dovršení 26 let věku dítěte, pokud mu nebyl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Zároveň se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo se z důvodu nemoci nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání či provádět

výdělečnou činnost anebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopno vykonávat výdělečnou činnost (Zákon č. 586/1992 Sb., § 35c).

Daňové zvýhodnění je možné uplatnit třemi způsoby, a to slevou na dani, daňovým bonusem nebo kombinací slevy na dani a daňového bonusu. Daňový bonus vzniká, v případě že je nárok na daňové zvýhodnění vyšší než vypočtená daň (Ministerstvo financí, 2018, s. 46).

Daňové zvýhodnění je možné uplatnit v případě, že poplatník neuplatnil slevu z titulu investičních pobídek. Částky daňového zvýhodnění jsou odstupňované dle počtu dětí viz tabulka č. 4 (Dvořáková a spol., 2018, s. 126).

Daňové zvýhodnění	Roční částka pro ZO 2019
na první dítě	15 204 Kč
na druhé dítě	19 404 Kč
na třetí každé další dítě	24 204 Kč
na první dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P	30 408 Kč
na druhé dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P	38 808 Kč
na třetí každé další dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P	48 408 Kč

Tabulka 4 Částky daňového zvýhodnění. Zdroj: vlastní zpracování
dle Mladé fronty, 2020.

3.6 Správa daně

3.6.1 Daňové přiznání

Daňové přiznání se u daně z příjmů FO podává nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Základní lhůta pro podání daňového přiznání za zdaňovací období 2019 je tedy 1.4.2020. V případě, že jde o daňový subjekt, který musí mít dle zákona účetní závěrku ověřenou auditorem nebo jeho daňové přiznání zpracovává daňový poradce, prodlužuje se tato lhůta na 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (Finanční správa, 2020).

Daňové přiznání musí podat každý, jehož roční zdanitelné příjmy přesahují 15 000 Kč nebo vykazuje daňovou ztrátu. Dále je daňové přiznání povinen podat poplatník, jehož daň se zvyšuje o solidární zvýšení daně nebo je daňovým nerezidentem uplatňující slevy na dani (Zákon č. 586/1992 Sb., § 38g).

Naopak daňové přiznání nemusí podávat poplatník, jehož příjmy plynou pouze ze závislé činnosti od jednoho nebo i více plátců v případě, že tyto příjmy byly dosahované postupně. Podmínkou také je, že poplatník u všech plátců učinil prohlášení k dani a nesmí mít jiné zdanitelné příjmy nad částku 6 000 Kč (Zákon č. 586/1992 Sb., § 38g).

V případech stanovených zákonem je možné daňové přiznání podávat za období kratší než rok. Jedná se například o případ insolvenčního řízení nebo úmrtí poplatníka (Ministerstvo financí, 2018, s. 52).

3.6.2 Zálohy na daň

Zálohy na daň z příjmu fyzických osob jsou povinni platit poplatníci s příjmy ze samostatné činnosti, kapitálového majetku a nájmu. Tyto zálohy jsou vyměřeny v závislosti na poslední známou daňovou povinností, viz tabulka č. 5 (Finanční správa, 2020).

Poslední známá daňová povinnost	Výše zálohy	Splatnost zálohy
Menší než 30 000 Kč	Neplatí zálohu	Neplatí zálohu
Větší než 30 000 Kč, ale menší než 150 000 Kč	40 % poslední známé daňové povinnosti	15. dne šestého a dvanáctého měsíce ZO
Větší než 150 000 Kč	25 % poslední známé daňové povinnosti	15. dne třetího, šestého, devátého a dvanáctého měsíce ZO

Tabulka 5 Zálohy na daň z příjmů FO. Zdroj: vlastní zpracování dle Finanční správy, 2020.

V případě, že má poplatník příjmy pouze ze závislé činnosti nebo má kromě příjmů ze závislé činnosti i příjmy z jiných zdrojů, ale příjmy ze závislé činnosti tvoří více jak 50 % zálohy na daň příjmů neplatí. Zálohy na daň ze závislé činnosti odvádí plátce daně, až na výjimky, každý měsíc z tzv. superhrubé mzdy poplatníka (Finanční správa, 2020; Ministerstvo financí, 2018, s. 53-54).

V případě, že příjmy ze závislé činnosti tvoří méně jak 50 % ale více jak 15 % z celkových příjmů, platí poplatník zálohy uvedené v tabulce 5 v poloviční výši. Pokud příjmy ze závislé činnosti tvoří méně než 15 % z celkových příjmů platí zálohy dle tabulky 5 v plné výši (Zákon č. 586/1992 Sb., § 38a).

4 DAŇOVÝ SYSTÉM SLOVENSKE REPUBLIKY

4.1 Daně nepřímé

Stejně jako u daňového systému České republiky se tyto daně dělí na akcízy a všeobecné nepřímé daně. Všeobecné nepřímé daně tvoří pouze daň z přidané hodnoty, která je upravována zákonem č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty. Tento zákon je, stejně jako v ČR, v souladu se Směrnicí rady 2006/112/ES Evropské unie. Tedy stejně jako v České republice, se jedná o daň odvedenou z hodnoty přidané zpracováním v další fázi k danému zboží nebo službě. (Široký, 2018, s. 324; Schellekens, 2014, s. 827; Krajňák a Široký, 2018, s. 64)

Akcízy na druhou stranu jsou uvaleny pouze na okruh vybraných komodit. Akcízy neboli také spotřební či selektivní daně jsou v SR uvalovány na:

- alkoholické nápoje (Zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov),
- elektřinu, uhlí a zemní plyn (Zákon č. 609/2007 Z. z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu),
- minerální oleje (Zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja),
- tabákové výrobky (Zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov) (Široký, 2018, s. 324; Finančné riaditeľstvo SR, 2013)

Jedná se o jednostupňové daně, vybírající se při vyskladnění zboží od výrobce, při přepravě anebo dovozu na území Slovenské republiky. Správu jednotlivých daní mají na starost místně příslušné celní úřady. (Finančné riaditeľstvo SR, 2013)

4.2 Daně přímé

Daně přímé se dělí na:

- daně z příjmů, mezi které se řadí daň z příjmů právnických osob a daň z příjmů fyzických osob,
- majetkové daně, mezi které patří daň z motorových vozidel a místní daně (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

4.2.1 Daň z motorových vozidel

V případě daně z motorových vozidel vzniká daňová povinnost na základě zákona 361/2014 Z. z. o dani z motorových vozidel majitelům vozidel, které jsou používány k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti. Daň z motorových vozidel byla součástí místních daní, to ale vytvářelo rozdílné podmínky pro podnikání v jednotlivých krajích (Baštincová, 2016, s. 172).

4.2.2 Místní daně

Tyto daně upravené v zákone č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Místní daně, na rozdíl od ostatních daní, upravují obce všeobecným závazným nařízením, která jsou zpravidla uveřejněné na internetových stránkách příslušných obcí. Správu místních daní tedy vykonává příslušná obec a výnosy z těchto daní jsou příjmem nikoliv státního rozpočtu, ale rozpočtu dané obce (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Nejvýznamnější místní daní je daň z nemovitostí. Je tvořena ze tří samostatných daní, a to daně z pozemků, daně ze staveb a daně z bytů a nebytových prostor v bytovém domě. Správu daně má na starost obec, na jejíž území se nemovitost nachází (Baštincová, 2016, s. 180; Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Mezi další místní daně patří daň za psa, užívání veřejného prostranství, ubytování, prodejní automaty, nevýherní hrací přístroje, vjezd a setrvání motorového vozidla v historické části města a jaderné zařízení. Tyto daně, stejně jako daň z nemovitostí, spravuje obec, která je na svém území zavedla. Tato obec dále určuje sazbu daně, osvobození od daně či snížení daně (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

4.2.3 Daň z příjmů právnických osob

Za právnickou osobu je považována organizace osob nebo majetku, která se vytváří za určitým účelem a jíž objektivní právo přiznává vlastní právní subjektivitu. Mezi tyto právnické osoby patří sdružení fyzických a právnických osob, účelové sdružení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty stanovené zákonem (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Předmětem daně je příjem (výnos) z činnosti a nakládání s majetkem poplatníka spojené s podnikáním podrobněji popsané v § 12 zákona o dani z příjmů. Předmětem daně nejsou například příjmy získané z podílu zaplacené daně nebo příjmy plynoucí z nabytí nových akcií. Osvobozeny od daně jsou kupříkladu příjmy obcí a vyšších územních celků z pronájmu

a prodeje majetku, výnosy z kostelních sbírek nebo úroky z přeplatku na dani zapříčiněného správcem daně (Finančné riaditeľstvo SR, 2013; Zákon č. 595/2003 Z. z. § 13).

Základ daně závisí na tom, v jaké soustavě účetnictví daná právnická osoba účtuje. Pokud právnická osoba využívá jednoduchého účetnictví tak se při výpočtu základu daně vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji. V případě, že právnická účtuje v soustavě podvojného účetnictví, výpočet základu daně vychází z výsledku hospodaření. Takto určený základ daně se dále upravuje o připočitatelné a odpočitatelné položky dle § 17 odstavce 2 zákona o dani z příjmů (Černegová, 2020).

Sazba daně z příjmů právnických osob činí 21 % ze základu daně sníženého o daňovou ztrátu. V případě zjištění základu daně dle § 51e odstavce 4 činí sazba daně 35 %. S účinností od 1. 1. 2020 byla schválena novela zákona, která přináší snížení sazby daně vybraným fyzickým a právnickým osobám na 15 %. Jedná se o poplatníky, jejichž příjmy (výnosy) za zdaňovací období nepřesáhly 100 000 €. Tuto sníženou sazbu daně je možné použít poprvé za zdaňovací období začínající nejdříve 1.1.2020. Daňová povinnost vypočtená po určení správné sazby daně se dále poníží o zaplacené zálohy na daň (Zákon č. 595/2003 Z. z. § 15; Černegová, 2020).

Zálohy na daň z příjmů právnických osob se platí v průběhu zdaňovacího období, kdy skutečná výše daně za dané období ještě není známá. Typy a výše záloh jsou určeny na základě výše daně za předchozí zdaňovací období viz tabulka 8 (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Typ zálohy	Výše daně za předchozí ZO	Výše zálohy	Splatnost zálohy
Měsíční	Nad 16 600 €	1/12 daně za předcházející zdaňovací období	Do konce příslušného měsíce
Čtvrtletní	5 000 € - 16 600 €	1/4 daně za předcházející zdaňovací období	Do konce příslušného čtvrtletí zdaňovacího období

Tabulka 6 Zálohy na daň z příjmů právnických osob. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančného riaditeľstva SR, 2013.

Zálohu na daň neplatí poplatníci jejichž daň za předcházející období nepřesáhla výši 5 000 € nebo jsou v likvidaci či konkurzu v daném zdaňovacím období. Dále poplatníci, kteří vznikli jiným způsobem než sloučením, splynutím nebo rozdělením nebo podávají daňové přiznání poprvé (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

5 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB SR

Daň z příjmů fyzických osob je upravená zákonem č. 595/2003 Z. z., Zákon o dani z příjmů (dále „ZDP SR“).

5.1 Poplatníci daně

Poplatníkem daně jsou fyzické osoby, které se stejně jako v České republice dělí na daňové rezidenty a nerezidenty. Daňovým rezidentem se rozumí fyzická osoba, která má na území daného státu trvalý pobyt nebo se na daném území zdržuje alespoň 183 dní. Jedná se o poplatníky s neomezenou daňovou povinností, kteří veškeré své příjmy odvádí ve Slovenské republice (Baštincová, 2016, s. 116).

Osoba s omezenou daňovou povinností, nerezident Slovenské republiky, odvede daň pouze z příjmů ze zdrojů v SR. V zemi, kde je rezidentem poté odvede daň z veškerých svých příjmů. Daňovým nerezidentem je fyzická osoba, která nemá na daném území trvalý pobyt a její pobyt nepřesahuje 183 dní. S výjimkou FO, která se na daném území zdržuje za účelem studia nebo léčení (Baštincová, 2016, s. 116).

5.2 Předmět daně

Předmět daně tvoří příjmy, a to jak peněžní, tak nepeněžní plnění, a to dosažené i směnou. Předmětem daně naopak nejsou příjmy uvedené v § 3 odstavci 2 ZDP SR. Jedná se například o příjmy získané darováním, děděním nemovitostí, úvěry a půjčky nebo daň z přidané hodnoty uplatněná v ceně zboží nebo služby, pokud jde o plátce této daně (Baštincová, 2016, s. 117).

Příjmy, které jsou osvobozeny od daně se nachází v § 9 ZDP SR a patří mezi ně dávky, podpory a služby z pojištění, z prodeje nemovitostí po uplynutí pěti let od jejího nabytí nebo vyřazení z obchodního majetku, přijaté náhrady škod atd. Podle ZDP SR je možno osvobodit od daně pět druhů ostatních příjmů a příjmů z pronájmu nemovitostí do výše 500 €. Do základu daně se zahrne výše příjmu nad 500 €. Dále také příjem z převodu opcí, cenných papírů a podílů, u kterých se do ZD zahrnuje rozdíl mezi příjmy a výdaji nad 500 € (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 9; Baštincová, 2016, s. 130).

5.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 5)

Mezi příjmy ze závislé činnosti patří příjmy ze současného nebo předcházejícího pracovně právního vztahu, služebního poměru, státně zaměstnaneckého poměru nebo členského poměru. Dále také platy a funkční příplatky ústavních činitelů Slovenské republiky, odměny obviněných ve vazbě, odměna za výkon funkce předsedy, člena a zapisovatele volební komise apod. (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 5).

V případě poskytnutí vozidla zaměstnavatelem na služební i soukromé účely je, v osmi bezprostředně následujících letech od zařazení vozidla do užívání, příjmem zaměstnance 1 % ze vstupní ceny vozidla. Vstupní cena motorového vozidla se po prvním roce užívání každoročně snižuje o 12,5 % k prvnímu dni kalendářního roku, a to za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí motorového vozidla na služební a soukromé účely (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 5).

Kromě příjmů, které jsou uvedeny v § 3 odstavci 2 nejsou předmětem daně také například cestovní náhrady poskytnuté v souvislosti závislé činnosti, nepeněžní plnění ve výšce hodnoty poskytovaných ochranných prostředků a pracovního oblečení, hodnota poskytovaných rekondičních a rehabilitačních pobytů a náhrady za používání vlastního náradí (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 5).

Osvobozeny jsou, mimo příjmy uvedené v § 9, příjmy v hodnotě stravy poskytované zaměstnavatelem, hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných na pracovišti, pojištění na veřejné zdravotní a sociální pojištění, náhrady příjmů při dočasné pracovní neschopnosti apod. (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 5).

5.2.2 Příjmy z podnikání, z jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)

Do příjmů podle § 6 se řadí příjmy z podnikání, mezi které patří příjmy ze zemědělské výroby, z lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti nebo příjmy společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti. Dále se mezi tyto příjmy patří příjmy z vytvoření díla, z podání uměleckého výkonu, příjmy znalců a tlumočnicků za činnost podle osobního předpisu nebo příjmy z činnosti sportovce (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 6).

Pod příjmy podle § 6 spadají také příjmy z pronájmu nemovitostí a jejich příslušenství a příjmy za udělení souhlasu na použití díla a použití uměleckého výkonu. Příjmem z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti je i příjem z nakládání s obchodním majetkem, příjem z prodeje podniku nebo jeho části a výška odpuštěného dluhu, který souvisí s nakládáním s obchodním majetkem (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 6).

5.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (§7)

Příjmy z kapitálového majetku podle § 7 ZDP SR jsou úroky a ostatní výnosy z cenných papírů, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, dávky z doplňkového důchodového spoření, výnosy ze směnek, příjmy z podílových listů dosažené při jejich vrácení, výnosy ze státních dluhopisů atd. Příjmem z kapitálového majetku jsou také výnosy, které vznikají při splatnosti cenných papírů z rozdílu mezi jmenovitou hodnotou a emisním kurzem při vydání cenných papírů (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 7).

5.2.4 Ostatní příjmy (§ 8).

Mezi ostatní příjmy patří veškeré příjmy, které jsou předmětem daně, ale nespádají mezi příjmy podle § 5 až § 7. Jedná se především o příjmy z příležitostných činností, příjmy z převodu vlastnictví nemovitostí, příjmy z převodu cenných papírů, výhry v loteriích a jiných podobných hrách. Dále také například důchody a podobné opakující se požitky, ceny z veřejných soutěží, příjmy z derivátových operací, příjmy z prodeje virtuální měny a náhrady majtkové újmy kromě té co byla způsobena trestným činem (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 8).

Některé výhry, které jsou uvedeny jako součást ostatních příjmů jsou však od daně osvobozeny. Jedná se například o přijaté výhry z reklamní soutěže anebo ceny z veřejné nebo sportovní soutěže do částky 350 €. V případě že příjmy přesáhnou danou sumu, do základu daně se zahrne pouze rozdíl (Baštincová, 2016, s. 132).

5.3 Stanovení základu daně

Základ daně je tvořen součtem všech dílčích základů daně z příjmů. U dílčích základů daně z příjmů ze závislé činnosti, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti je možné DZD snížit o nezdanitelné části základu daně nebo jejich část. Takto zjištěný základ daně je dále možné snížit o daňovou ztrátu zjištěnou z příjmů z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 6 odstavce 1 a 2 (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 4).

5.3.1 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti (§ 5)

Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti se vypočítá jako součet všech zdanitelných příjmů ze závislé činnosti, od kterých se odečtou platby na pojistné a příspěvky. Pod pojmem pojistné a příspěvky chápeme pojistné hrazené zaměstnancem na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na sociální pojištění. Sazby plateb na pojistné a příspěvky jsou blíže popsány v tabulkách 7 a 8 (Baštinová, 2016, s. 120).

Poplatník	Osoba	Sazba odvodů na veřejné zdravotní pojištění
Zaměstnanec	Bez zdravotního postižení	4 %
	Se zdravotním postižením 41 % a více	2 %
Zaměstnavatel	Bez zdravotního postižení	10 %
	Se zdravotním postižením 41 % a více	5 %

Tabulka 7 Sazby odvodů na veřejné zdravotní pojištění. Zdroj: vlastní zpracování dle Důvery zdravotné poisťovny, 2019.

Typ pojistného	Zaměstnanec	Zaměstnavatel
Na nemocenské pojištění	1,4 %	1,4 %
Na starobní pojištění	4 %	14 %
Na invalidní pojištění	3 %	3 %
Na úrazové pojištění	-	0,8 %
Na garanční pojištění	-	0,25 %
Na pojištění v nezaměstnanosti	1 %	1 %
Do rezervního fondu solidarity	-	4,75 %

Tabulka 8 Sazby odvodů na sociální pojištění. Zdroj: vlastní zpracování dle Sociální poisťovny, 2020.

5.3.2 Dílčí základ daně z příjmů z podnikání, jiné samostatné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)

Pro výpočet DZD je potřeba zjištění celkových zdanitelných příjmů, od kterých se odečtou výdaje. Tyto výdaje mohou být buď skutečně prokázané na udržení a dosažení zdanitelných příjmů nebo stanoveny procentem z příjmu (Baštinová, 2016, s. 122)

5.3.2.1 Evidence pro zjištění základu daně

Základ daně je možné zjistit ze čtyř druhů evidence:

- vedením soustavy podvojeného účetnictví,
- vedením soustavy jednoduchého účetnictví,
- vedením daňové evidence,
- vedením evidence, v případě že poplatník uplatňuje výdaje procentem z příjmů (Baštinová, 2016, s. 123).

Postup účtování pro podnikatele, kteří nejsou zapsáni v Obchodním registru v soustavě podvojeného účetnictví upravuje opatření Ministerstva financí SR č. 23054/2002-92. Při podání daňového přiznání musí poplatník předložit účetní závěrku, kterou je povinen sestavit dle zákona o účetnictví. (Baštinová, 2016, s. 124).

Poplatník, který vede soustavu jednoduchého účetnictví je povinný spolu s daňovým přiznáním, stejně jako u podvojeného účetnictví, předložit místně příslušnému daňovému úřadu účetní závěrku. Tuto účetní závěrku tvoří v soustavě jednoduchého účetnictví výkaz o příjmech a výdajích a výkaz o majetku a závazcích (Baštinová, 2016, s. 123).

Daňová evidence zachycuje pouze peněžní toky související se samostatnou výdělečnou činností. Forma vedení daňové evidence není nijak upravována ZDP SR. Závisí tak pouze na poplatníkovi, jakou formou DE povede. Poplatník je ale povinný vést daňovou evidenci za celé zdaňovací období. Poplatník, který vede daňovou evidenci není účetní jednotkou, nesestavuje účetní závěrku ale pouze daňové přiznání (Baštinová, 2016, s. 123).

Nejjednodušší je evidence v případě že poplatník prokazuje své výdaje procentem z příjmů. Tato evidence je upravena § 6 odstavci 11 písmenem a) a d). Tato evidence musí obsahovat příjmy v časovém sledu a členěním potřebnému ke zjištění základu daně a přehled o výši zásob a pohledávek (Baštinová, 2016, s. 125).

5.3.2.2 Určení výdajů (nákladů)

Paušální výdaje může uplatňovat poplatník který neuplatňuje skutečné výdaje a nebyl plátcem DPH mimo výjimky. Paušální výdaje jsou ve výšce 60 % nejvíce však do výšky 20 000 €. U příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti se paušální výdaje uplatňují z úhrnu těchto příjmů. V případě příjmů z použití díla a použití uměleckého výkonu může poplatník výdaje v paušální výši uplatnit pro každý druh příjmu zvlášť (Kubová, 2019).

Daňové výdaje neboli výdaje na dosažení zabezpečení a udržení příjmů prokazatelně vynaložené poplatníkem, musí být zaúčtované v účetnictví nebo zaevidované v daňové evidenci poplatníka. V případě využívání majetku také na osobní spotřebu, mohou se výdaje související s tímto majetkem uplatnit pouze ve výši, které souvisí s použitím majetku k dosažení, udržení a zabezpečení příjmů. Výdaje (náklady) se z hlediska dani z příjmů člení na daňově uznatelné a neuznatelné (Baštinová, 2016, s. 145).

Mezi daňově uznatelné výdaje nejčastěji patří výdaje na pohonné hmoty, nájemné a na stravování podnikatele. V případě, že se jedná o fyzickou osobou, která je zaměstnavatelem můžou mezi tyto výdaje patřit také například cestovní náhrady zaměstnanců, pojistné a příspěvky odvedené za zaměstnance nebo mzdové a ostatní pracovní právní nároky zaměstnanců (Baštinová, 2016, s. 147).

Daňově neuznatelnými výdaji jsou například výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a technické zhodnocení DM, tyto výdaje se zahrnují prostřednictvím odpisů. Dále také výdaje na reprezentaci mimo výjimek a výdaje na osobní spotřebu podnikatele. Tyto výdaje jsou daňově neuznatelné i v případě, že o nich účtoval nebo je evidoval v daňové evidenci (Baštinová, 2016, s. 148)

5.3.2.3 Zdaňování autorských honorářů

Podle zákona o dani z příjmu mají autoři a stejně tak i umělci při zdaňování stejné postavení jako ostatní fyzické osoby. Avšak pro správné zařazení příjmů je třeba zjišťovat na základě jakého právního vztahu svou činnost vykonávají. Pokud autor vykonává tvůrčí duševní nebo uměleckou činnost v rámci pracovních vztahů, tzn. jako závislou činnost, považuje se za zaměstnance a jeho příjmy spadají mezi příjmy podle § 5 ZDP SR. Jedná se například o novináře jako zaměstnance redakce nebo herce jako zaměstnance divadla (Baštinová, 2016, s. 126-127).

V případě, že autor nebo umělec vykonává tvořivou duševní nebo uměleckou činnost podle autorského zákona, tzn. nezávisle, považuje se za osobu samostatně výdělečně činnou. Zde je třeba rozlišovat o jaký typ příjmů se jedná. Z pohledu zákona o dani z příjmu se příjmy dle autorského zákona dělí do dvou skupin:

- aktivní příjmy, mezi které patří příjmy z vytvoření díla a podání uměleckého výkonu na základě smlouvy o dílo,
- pasivní příjmy, mezi které patří příjmy z již vytvořeného díla a uměleckého výkonu dosažené na základě licenční smlouvy (Baštinová, 2016, s. 126).

V případě aktivních příjmů má autor registrační a odvodovou povinnost na veřejné zdravotní a sociální pojištění. Pokud ale autor dosahuje pouze pasivních příjmů za osobu samostatně výdělečně činnou se nepovažuje a nemá tak povinnost platit zdravotní a sociální pojištění (Baštinová, 2016, s. 126-127).

5.3.3 Zvláštní základ daně z kapitálového majetku (§ 7)

Příjmy z kapitálového majetku zahrnují všechny kapitálové příjmy bez ohledu na to, zda pochází ze zdrojů na území SR nebo ze zdrojů v zahraničí. Jak už napovídá název, příjmy z kapitálového majetku nejsou součástí dílčích základů daně, ale zdaňují se samostatně a odděleně, a to vždy sazbou 19 %. Tato úprava má zabezpečit stejné zdanění bez ohledu na zdroj (Baštinová, 2016, s. 129).

5.3.4 Dílčí základ daně z ostatních příjmů (§ 8)

Dílčí základ daně z ostatních příjmů se vypočítá jako rozdíl celkových zdanitelných příjmů a celkových výdajů prokázané na dosažení těchto příjmů. Pokud výdaje přesahují příjmy, na rozdíl se nepřihlíží. Poplatník tedy nemůže z tohoto druhu příjmů uplatňovat daňovou ztrátu. V případě peněžních výher v loteriích a jiných podobných her, reklamních soutěžích a losování se příjmy zdaňují srážkovou daní. Nepeněžní výhry je poplatník také povinný zahrnout do daňového přiznání (Baštinová, 2016, s. 130).

5.4 Zvýšení a snížení základu daně

5.4.1 Nezdaniitelná část ZD na poplatníka

Poplatník může nezdanitelnou část ZD na poplatníka odečíst pouze z dílčího základu daně ze závislé činnosti a z příjmů z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti tzv. aktivních příjmů. Nezdaniitelná část ZD se odvíjí od výše životního minima, které je pro rok 2019 je ve výši 205,07 € a vykázaného základu daně z aktivních příjmů viz tabulka 9 (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Výše základu daně	Suma nezdanitelné části ZD
Nižší než stonásobek životního minima (20 507 € ve ZO 2019)	19,2násobek životního minima (3 937,35 € ve ZO 2019)
Vyšší než stonásobek životního minima (20 507 € ve ZO 2019)	Kladný rozdíl 44,2násobku životního minima (9 054,094 € ve ZO 2019) a 1/4 základu daně

Tabulka 9 Výše nezdanitelné části základu daně na poplatníka. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančného riaditeľstva SR, 2013.

Na nezdanitelnou část základu daně na poplatníka nemá nárok poplatník, který na začátku zdaňovacího období pobírá starobní důchod, předčasný starobní důchod, spoření na starobní důchod, vyrovnávací příspěvek nebo výsluhový důchod (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

5.4.2 Nezdaniitelná část ZD na manžela nebo manželku

Poplatník, má stejně jako u nezdanitelné části ZD na poplatníka, nárok na uplatnění pouze z tzv. aktivních příjmů. Nezdaniitelnou část základu daně na manžela nebo manželku si může poplatník uplatnit pouze v případě, že s ním manžel nebo manželka žije ve společné domácnosti a splňuje alespoň jednu z podmínek. Těmito podmínkami jsou:

- starost o vyživované nezletilé dítě žijící ve společné domácnosti,
- pobírání peněžního příspěvku na ošetřování v příslušném ZO,
- zařazení v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- je osobou zdravotně nebo těžce zdravotně postiženou (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

V případě, že jsou splněny podmínky pouze v jednom nebo několika kalendářních měsících, může si poplatník uplatnit 1/12 nezdanitelné části základu daně za každý kalendářní měsíc. Výše nezdanitelné části ZD je uvedena v tabulce 10 (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Výše základu daně	Příjem manžela/manželky	Výše nezdanitelné části ZD
Nižší nebo rovno 36 256,38 € (176,8násobek životního minima)	0 €	3 937,35 € (19,2násobek životního minima)
	Nižší než 3 937,35 € (19,2násobek životního minima)	Rozdíl mezi 3 937,35 € (19,2násobek životního minima) a příjmem manžela/manželky
	Vyšší nebo rovno 3 937,35 € (19,2násobek životního minima)	0 €
Vyšší než 36 256,38 € (176,8násobek životního minima)	0 €	Kladný rozdíl mezi 13 001,44 € (63,4násobek životního minima) a 1/4 základu daně poplatníka
	Vyšší než 0 €	Kladný rozdíl mezi 13 001,44 € (63,4násobek životního minima) a 1/4 základu daně poplatníka sníženého o příjem manžela/manželky

Tabulka 10 Výše nezdanitelné části základu daně na manžela nebo manželku pro rok 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančného riaditeľstva SR, 2013.

Mezi příjmy manžela/manželky se počítá jakýkoliv příjem, kromě zaměstnanecké prémie, daňového bonusu, invalidního důchodu a státních sociálních dávek, snížený o zaplacené povinné pojistné a příspěvky na zdravotní a sociální pojištění (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

5.4.3 Odpočet daňové ztráty

Daňovou ztrátu lze vykázat pouze z příjmů z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti. Stejně tak lze daňovou ztrátu odečítat pouze od základu daně (DZD) z těchto příjmů. Zároveň může daňovou ztrátu vykázat pouze poplatník, který vykazuje příjmy ve skutečně vyšší, ne procentem ze základu daně. Od základu daně (DZD) je možno odečítat daňovou ztrátu rovnoměrně po dobu následujících 4 zdaňovacích období. V případě, že poplatník v těchto letech nevykázal základ daně, nárok na odpočet daňové ztráty zaniká (Baštincová, 2016, s. 138–139).

5.4.4 Ostatní nezdánitelné části základu daně

Snížení základu daně o příspěvky na doplňkové důchodové spoření se může uplatnit pouze z aktivních příjmů poplatníka, a to v prokazatelně zaplacené výši nejvíce 180 € za rok. Tyto příspěvky musí být zaplacené na základě účastnické smlouvy uzavřené po 31. 12. 2013 nebo na základě změny účastnické smlouvy, jejíž součástí je zrušení dávkového systému. Zároveň nemá uzavřenou jinou účastnickou smlouvu o doplňkovém důchodovém spoření, která nesplňuje podmínky stanovené novelou zákona (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Nezdánitelnou částí ZD jsou také zaplacené úhrady související lázeňskou péčí v úhrnu nejvíce 50 €. Považují se za ně i zaplacené úhrady za manželku/manžela poplatníka a vyživované dítě. Nezdánitelnou částí ZD ale nejsou úhrady za lázeňskou péči, na které zaměstnanec uplatnil příspěvek za rekreaci u zaměstnavatele (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

5.5 Výpočet daně

Daň z příjmů fyzických osob se vypočítá jako součet všech dílčích základů daně z aktivních příjmů. Mezi aktivní příjmy se řadí příjmy ze závislé činnosti (§ 5) a příjmy z podnikání nebo jiné samostatné činnosti (§ 6 odstavec 1 a 2). Tyto dílčí základy daně se sníží o nezdánitelné části základu daně. Poté se přičtou dílčí základy daně z pasivních příjmů, mezi které se řadí příjmy z pronájmu nemovitostí a z použití díla nebo uměleckého výkonu (§ 6 odstavec 3 a 4) a ostatní příjmy (§8) (Baštinová, 2016, s. 140).

Takto upravený základ daně se vynásobí sazbou daně. Sazba daně se odvíjí podle velikosti základu daně poplatníka, je tedy využito tzv. progresivně stupňovité sazby daně. Veškeré příjmy do 176,8násobku životního minima (36 256,38 € pro ZO 2019) jsou zdaněny sazbou 19 %. Příjmy, které přesáhnou tuto hranici jsou poté zdaněny sazbou 25 %. Jak již bylo uvedeno výše, příjmy z kapitálového majetku se zdaňují mimo ostatní základy daně a to sazbou 19 % (Čechová, 2020).

S účinností od 1. 1. 2020 byla schválena novela zákona, která přináší snížení sazby daně vybraným fyzickým a právnickým osobám na 15 %. Jedná se o poplatníky, jejichž příjmy (výnosy) za zdaňovací období nepřesáhly 100 000 €. Tuto sníženou sazbu daně je možné použít poprvé za zdaňovací období začínající nejdříve 1.1.2020 (Čechová, 2020).

5.5.1 Daňové bonusy

Od vypočtené daně lze odečíst daňové bonusy, a to na zaplacené úroky z úvěrů na bydlení a na vyživované děti. V případě daňového bonusu na zaplacené úroky se jedná pouze o úroky vypočítané z výše poskytnutého úvěru na bydlení na základě smlouvy o úvěru na bydlení, a to nejvíce ze sumy 50 000 € na jednu nemovitost. Poplatník má na daňový bonus nárok v případě splnění následujících podmínek:

- ke dni žádosti o úvěr má nejméně 18 a nejvíce 35 let a
- průměrný měsíční příjem poplatníka nepřesáhl 1,3násobek průměrné měsíční mzdy zaměstnance zjištěné Štatistickým úradom SR (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

Daňový bonus je ve výši 50 % zaplacených úroků, nejvíce však do výše 400 €. Poplatník má na daňový bonus nárok pouze v 5 po sobě následujících letech od měsíce, kdy začalo úročení úvěru na bydlení (Finančné riaditeľstvo SR, 2013).

V případě uplatnění daňového bonusu na vyživované dítě, musí poplatník dosáhnout určitou výši příjmů. Hranice minimálního příjmu je 6násobek minimální mzdy. Tyto příjmy jsou buď dosaženy závislou činností nebo podnikáním a jinou samostatně výdělečnou činností, ze kterého poplatník vykazuje základ daně. Daňové zvýhodnění lze uplatnit na dítě od narození až do 25 let života dítěte v případě, že se soustavně připravuje na budoucí povolání denním studiem (Solíková, 2019).

Výše daňového bonusu se odvíjí od věku dítěte, na které se uplatňuje. Výše daňového bonusu na dítě do 6 let se od dubna 2019 zdvojnásobuje viz tabulka 11. Z toho vyplývá že ve zdaňovacím období 2019 se pro dítě do 6 let za první 3 měsíce použije daňový bonus ve výši 22,72 € a zdvojnásobený daňový bonus pro následujících 9 měsíců (Solíková, 2019).

Věk dítěte	Měsíční daňový bonus	Roční daňový bonus
0-6 let	22,17 €	266,04 €
6-25 let	22,17 €	266,04 €

Tabulka 11 Výše daňového bonusu ve ZO 2019 na vyživované dítě před
1. 4. 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Solíkové, 2019.

Věk dítěte	Měsíční daňový bonus	Roční daňový bonus
0-6 let	44,34 €	465,57 €
6-25 let	22,17 €	266,04 €

Tabulka 12 Výše daňového bonusu ve ZO 2019 na vyživované dítě po 1. 4. 2019.
Zdroj: vlastní zpracování dle Solíkové 2019.

5.5.2 Zaměstnanecká prémie

Zaměstnanecká prémie je tzv. „záporná daň“ poskytnutá vymezenému okruhu zaměstnanců. Jedná se o kompenzaci příjmů pro poplatníky s příjmy nižšími, než je nezdánitelná část ZD na poplatníka (Sloboda a Solidarita, 2013).

Na zaměstnaneckou prémii má nárok pouze poplatník, který za zdaňovací období dosáhl příjmů pouze ze závislé činnosti a nepobírá jiné příjmy (např. z podnikání nebo odměny za výkon funkce). Dosažené příjmy jsou pouze za práci na území SR a jejich výška je alespoň šestnásobek minimální mzdy. Dále musí zaměstnanec posuzované příjmy pobírat minimálně 6 měsíců. Zároveň nesmí být poplatník na začátku zdaňovacího období pobíratelem důchodu, které jsou vymezeny v § 11 odstavci 6 ZDP SR nebo mu za příslušné zdaňovací období nesmí být takový důchod přiznán zpětně. (Finančné riaditeľstvo SR, 2013)

Výše zaměstnanecké prémie se zjišťuje na základě dosažených příjmů dle dvou vzorců popsaných v tabulce 13.

Výše posuzovaných příjmů	Zaměstnanecká prémie
6násobek – 12násobek minimální mzdy	19 % z platné nezdánitelné části na poplatníka snížené o ZD z 12násobku minimální mzdy
Vyšší než 12násobek minimální mzdy	19 % z platné nezdánitelné části na poplatníka snížená o skutečný ZD sníženým o zaplacené povinné pojistné a příspěvky

Tabulka 13 Výpočet zaměstnanecké prémie. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančního riaditeľstva SR, 2013.

V případě ročního zúčtování nebo podání daňového přiznání pro účely uplatnění zaměstnanecké prémie se vypočítaná daň rovná nule a nepoužije se postup podle § 11 ZDP SR (odečtení nezdánitelných částí ZD). Zaměstnanecká prémie je poté vyplacena jako přeplatek na dani spolu s vrácením sražených záloh na daň (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 32a).

5.6 Správa daně

5.6.1 Daňové přiznání

Daňové přiznání se za daň z příjmů fyzických osob podává do 3 měsíců po skončení zdaňovacího období. Základní lhůta pro podání daňového přiznání za rok 2019 je do 31.3.2020. Tuto dobu lze prodloužit o 3 měsíce na základě podání oznámení příslušnému správci daně, ve kterém poplatník uvede novou lhůtu. V případě, že má poplatník zdanitelné příjmy ze zahraničí, může na základě podání oznámení, prodloužit lhůtu až o 6 měsíců. V případě, že příjmy ze zdrojů v zahraničí do daňového přiznání neuvede, správce daně uplatní postup podle zvláštního předpisu (Slovensko.sk, 2019; Finančné riaditeľstvo, 2013).

Poplatník, který za zdaňovací období dosáhl pouze příjmů ze závislé činnosti na území SR a požádal svého zaměstnavatele o vykonání ročního zúčtování není povinný podat daňové přiznání. Dále daňové přiznání nemusí podávat poplatník, který má příjmy pouze od zahraničního zastupitelského úřadu na území SR a využívá výhodu a imunity podle mezinárodního práva nebo má příjmy ze závislé činnosti plynoucí zaměstnancům Evropské unie nebo jejich orgánů. Tyto příjmy ale musí být prokazatelně zdaněné ve prospěch rozpočtu Evropské unie. V případě, že se i přes to takovýto poplatník rozhodne daňové přiznání podat, podává daňové přiznání typu A. V případě, že měl poplatník i jiné příjmy než výše uvedené, podává daňové přiznání typu B (Finančné riaditeľstvo, 2013).

5.6.2 Zálohy na daň

Zálohy na daň musí platit všichni poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 5 000 €. Poslední známou daňovou povinností pro výpočet záloh podle § 34 odst. 5 ZDP SR je daň vypočítaná z DZD dle § 6 odst. 1 a 2 sníženého o daňovou ztrátu při použití sazby 19 %. Výše záloh je uvedena v tabulce 14 (Zákon č. 595/2003 Z. z., § 34).

Typ zálohy	Výše daně za předchozí ZO	Výše zálohy	Splatnost zálohy
Měsíční	Nad 16 600 €	1/12 daně za předcházející zdaňovací období	Do konce příslušného měsíce
Čtvrtletní	5 000 € - 16 600 €	1/4 daně za předcházející zdaňovací období	Do konce kalendářního čtvrtletí

Tabulka 14 Zálohy na daň z příjmů FO pro rok 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona

č. 595/2003 Z. z., § 34.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝPOČET DANĚ PODNIKATELE S PRŮMĚRNÝM VÝDĚLKEM

6.1 Představení podnikatele

Podnikatel 1 (30 let) podniká dle klasifikace CZ a SK NACE 62030 - Správa počítačového vybavení. Podnikatel nemá žádné zaměstnance a vede daňovou evidenci. Dále tento podnikatel pronajímá byt, který zdědil po prarodičích a který nemá ve společném jmění manželů. Podnikatel má od roku 2018 uzavřený hypoteční úvěr na rodinný dům ve kterém bydlí. K tomuto hypotečnímu úvěru má uzavřené soukromé životní pojištění splňující podmínky stanovené zákonem. Má dvě děti ve věku 5 a 3 let a na první z nich uplatňuje daňové zvýhodnění (daňový bonus).

6.2 Výpočet daně v České republice

6.2.1 Určení základu daně

Jak už je uvedeno výše, podnikatel vede ke své živnosti daňovou evidenci, ze které zjistil, že výše jeho příjmů ze samostatné činnosti je 410 654 Kč. Podnikatel má dvě možnosti uplatnění výdajů pro zjištění základu daně, a to skutečné výdaje, které zjistil vedením daňové evidence nebo procentem z příjmů. Může si tedy vybrat, která varianta je pro něj výhodnější. V tomto případě tvoří skutečné daňově uznatelné výdaje částku 226 781 Kč.

	Výpočet se skutečnými výdaji	Výpočet s procentuálními výdaji
Příjmy	410 654 Kč	410 654 Kč
Výdaje	226 781 Kč	246 392 Kč
DZD	183 873 Kč	164 262 Kč

Tabulka 15 Výpočet dílčího základu daně § 7. Zdroj: vlastní zpracování.

Jak je vidět v tabulce 15 v případě, že by si vybral pro výpočet DZD § 7 výdaje skutečné, činil by daný dílčí základ daně 183 873 Kč. Pokud by si však vybral variantu uplatnění výdajů procentem z příjmů, pro jeho obor podnikání je možné si uplatnit jako výdaj 60 % ze zdanitelných příjmů. Jak lze vidět v tabulce 15, výdaje by v tomto případě uplatnil ve výši 246 392 Kč. Podnikatelův DZD § 7 by tak byl 164 262 Kč. Tato varianta je pro podnikatele výhodnější.

Dále podnikatel eviduje příjmy z nájmu zděděného bytu ve výši 180 000 Kč. V roce 2019 provedl podnikatel v pronajímaném bytě opravy v celkové výši 66 000 Kč.

	Výpočet se skutečnými výdaji	Výpočet s procentuálními výdaji
Příjmy	180 000 Kč	180 000 Kč
Výdaje	66 000 Kč	54 000 Kč
DZD	114 000 Kč	126 000 Kč

Tabulka 16 Výpočet dílčího základu daně § 9. Zdroj: vlastní zpracování.

Také v případě příjmů z nájmu si může podnikatel vybrat jakým způsobem bude uplatňovat své výdaje, tedy zda bude uplatňovat výdaje skutečné nebo procentem z příjmu. Jak je uvedeno v tabulce 16, dílčí základ daně po odečtení skutečných výdajů je 114 000 Kč. Pokud by si vybral variantu uplatnění výdajů procentem ve výši 30 % z příjmů, výdaje by si mohl uplatnit pouze ve výši 54 000 Kč a DZD by tedy činil 126 000 Kč. Tato varianta je pro podnikatele méně výhodná, proto se v případě DZD § 9 rozhodl pro uplatnění skutečných výdajů. Celkem činí součet dílčích základů daně 278 262 Kč.

Základ daně	278 262 Kč
Výše zaplacených úroků z hypotečního úvěru	63 643 Kč
Výše zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění	18 000 Kč
Úhrn nezdanitelných částí základů daně	81 643 Kč
Snížený ZD	196 619 Kč

Tabulka 17 Snížení základu daně. Zdroj: vlastní zpracování.

Co se týče nezdanitelných částí základu daně, podnikatel uplatňuje odečtení zaplacených úroků na hypotečním úvěru a zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění. Od roku 2018 má podnikatel uzavřený hypoteční úvěr na rodinný dům ve kterém žije. Ve zdaňovacím období 2019 zaplatil na úrocích k tomuto úvěru 63 643 Kč. Výše pojistného na soukromé životní pojištění, které zaplatil ve zdaňovacím období 2019 je 18 000 Kč. Jak je uvedeno v tabulce 17 úhrn nezdanitelných částí je tedy ve výši 81 643 Kč. Základ daně snížený o nezdanitelné části je 196 619 Kč.

6.2.2 Výpočet daně

Pro zjištění daně, je potřeba základ daně zaokrouhlit na celá sta Kč dolů, v tomto případě je výše zokrouhleného základu daně 196 600 Kč. Zaokrouhlený základ daně se vynásobí sazbou daně 15 %. Daň podle § 16 před slevami činí 29 490 Kč viz tabulka 18.

Zaokrouhlený ZD	196 600 Kč
Daň (15 %)	29 490 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	4 650 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňový bonus	10 554 Kč

Tabulka 18 Výpočet daňové povinnosti. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel neuplatňuje jiné slevy, než základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Daň po uplatnění této slevy činí 4 650 Kč. Podnikatel uplatňuje daňové zvýhodnění na jedno ze svých dětí, toto dítě je vedeno jako první a daňové zvýhodnění tedy činí 15 204 Kč. Část daňového zvýhodnění do výše zjištěné daně je uplatněno jako sleva na dani, zbytek jako daňový bonus. Podnikateli tedy náleží daňový bonus ve výši 10 554 Kč.

Podnikatel za minulé období neměl povinnost platit zálohy, proto je tento přeplatek daně již konečný. Ani daňová povinnost za zdaňovací období 2019 nepřesáhla částku 30 000 Kč, naopak jak lze vidět v tabulce 18 podnikateli náleží daňový bonus. Podnikatel tedy nemá povinnost v roce 2020 platit zálohy na daň z příjmů.

6.3 Výpočet daně ve Slovenské republice

6.3.1 Určení základu daně

Podnikatel dle daňové evidence zaznamenal příjmy ze živnosti ve výši 15 394,71 € a daňově uznatelné výdaje ve výši 8 501,63 €. V těchto daňově uznatelných výdajích nejsou obsaženy zaplacené odvody na zdravotní a sociální pojištění ve výši 2 067,55 € a tedy skutečné daňově uznatelné výdaje má celkem ve výši 10 569,18 €. V případě, že by podnikatel uplatňoval skutečné příjmy jeho dílčí základ daně z podnikání a jiné výdělečné činnosti (DZD dle § 6 ods. 1 a ods. 2) by byl ve výši 4 825,53 € viz tabulka 19.

	Výpočet se skutečnými výdaji	Výpočet s procentuálními výdaji
Příjmy	15 394,71 €	15 394,71 €
Výdaje bez odvodů	8 501,63 €	9 236,83 €
Odvody na zdravotní a sociální pojištění	2 067,55 €	2 067,55 €
Suma výdajů	10 569,18 €	11 304,38 €
DZD	4 825,53 €	4 090,33 €

Tabulka 19 Výpočet dílčího základu daně dle § 6 ods. 1 a ods. 2. Zdroj: vlastní zpracování.

Výdaje v procentní výši 60 % ze zdanitelných příjmů jsou 9 236,83 €. V těchto výdajích však nejsou zahrnuty zaplacené odvody na zdravotní a sociální pojištění ve výši 2 067,55 €. V případě uplatnění výdajů procentem je tedy suma výdajů navýšená o odvody na zdravotní a sociální pojištění 11 304,38 €. V případě uplatnění výdajů procentem ze zdanitelných příjmů DZD § 6 ods. 1 a ods. 2 činí 4 090,33 €. Tato varianta je tedy pro podnikatele výhodnější.

Nezdanitelné části základu daně mohou být odečteny pouze z dílčího základu daně dle § 5 ze závislé činnosti, které podnikatel nemá, a § 6 odst. 1 a 2 z podnikání a jiné výdělečné činnosti. V tomto případě se jedná pouze o nezdanitelnou část daně na poplatníka.

DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	4 090,33 €
Nezdanitelná část ZD na poplatníka	3 937,35 €
Snížený DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	152,98 €

Tabulka 20 Odpočet nezdanitelné části základu daně Zdroj: vlastní zpracování.

Jelikož podnikatel má nižší ZD než stonásobek životního minima (20 507 €), nezdanitelná část daně na poplatníka je ve výši 3 937,35 €. Dílčí základ daně dle § 6 odst. 1 a 2 je po odečtení nezdanitelných částí ZD 152,98 €.

Dále mezi příjmy dle § 6 patří příjmy z pronájmu nemovitostí, které podnikatel eviduje v celkové částce 6 747,89 €. K těmto příjmům podnikatel zaznamenal výdaje na opravu pronajatého bytu celkem v hodnotě 1 349,58 €.

	Výpočet se skutečnými výdaji
Příjmy	6 747,89 €
Osvobozené příjmy	500,00 €
Příjmy po odečtení osvobození	6 247,89 €
Koeficient pro úpravu výdajů	0,93
Výdaje	1 349,58 €
Upravené výdaje	1 249,58 €
DZD § 6 ods. 3	4 998,31 €

Tabulka 21 Výpočet dílčího základu daně dle § 6 ods. 3.

Zdroj: vlastní zpracování.

Na základě § 9 ods. 1 písm. g) ZDP SR může podnikatel k příjmům z pronájmu uplatnit osvobození ve výši 500 €. Po odečtení tohoto osvobození tedy příjmy z pronájmu nemovitostí činí 6 247,89 €.

V případě příjmů z pronájmu nemovitostí není možné uplatňovat výdaje procentem jako je tomu v ČR za žádných okolností. Je možné uplatnit pouze skutečně vynaložené výdaje a ty se v případě uplatnění osvobození dle § 9 ods. 1 písm. g) ZDP SR musí upravit. Upraví se tak aby poměr uplatňovaných a skutečných výdajů odpovídal poměru příjmů zahrnovaných do DZD a příjmů celkových. Poměr příjmů zahrnovaných do DZD a příjmů celkových se zjistí vydělením 6 247,89 € částkou 6 747,89 € což se rovná koeficientu 0,93. Tímto koeficientem se vynásobí částka 1 349,58 € a takto upravené výdaje jsou poté ve výši 1 249,58 €.

Celkem tedy DZD § 6 odst. 3 činí 4 998,31 €. Základ daně po sečtení obou dílčích základů daně 5 151,29 €.

6.3.2 Výpočet daně

Základ daně se v tomto případě vynásobí pouze sazbou daně 19 %, protože poplatník ZD nepřesáhl 176,8násobek životního minima (36 256,38 € pro ZO 2019). Zjištěná daň zaokrouhlená na euro centy dolů činí 959,75 €. Z této daně se odečtou daňové bonusy.

Při uplatnění daňového bonusu na zaplacené úroky, je třeba vzít úvahu, zda podnikatel splnil podmínky pro jeho nárok. Podnikatel splňuje první podmínku, kdy ke dni žádosti o úvěr má mezi 18 až 35 lety. Co se týče druhé podmínky, průměrná mzda pro rok 2019 byla dle Štatistického úradu Slovenskej republiky 1 092 € a 1,3násobek této průměrné mzdy je 1 419,60 €. Průměrný měsíční příjem podnikatele byl ve výši 1 845,22 €. Průměrný měsíční příjem podnikatele tedy přesáhl hranici 1,3násobku a tím pádem podnikatel nemá nárok na daňový bonus na zaplacené úroky.

	Leden–březen	Duben-prosinec
Výše daňového bonusu za 1 měsíc	22,17 €	44,34 €
Výše daňového bonusu za období	66,51 €	399,06 €
Výše daňového bonusu celkem	465,57 €	

Tabulka 22 Výpočet daňového bonusu Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel uplatňuje daňový bonus na starší ze svých dětí (5 let). Daňové bonusy se od 1.4.2019 pro děti do 6 let zvyšovaly na dvojnásobek. Jak je uvedeno v tabulce 22 podnikateli tedy za první 3 měsíce ZO náleží daňový bonus 66,51 € (3×22,17 €) a za dalších 9 měsíců ZO 399,06 € (9×44,34 €). V úhrnu je tedy výše daňového bonusu 465,57 € viz tabulka 22. Daň po odečtení daňového bonusu činí 513,18 €. Poplatník neměl povinnost platit zálohy na daň, proto je doplatek daně již konečný.

Základ daně	5 151,29 €
Daň (19 %)	978,75 €
Daňový bonus na zaplacené úroky	0 €
Daňový bonus na dítě	465,57 €
Daň po odečtení daňového bonusu	513,18 €

Tabulka 23 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.

Na rozdíl od ČR ve Slovenské republice se poslední známá daňová povinnost pro výpočet záloh nerovná dani z posledního daňového přiznání. Dle ZDP SR je daňová povinnost pro výpočet záloh vypočítaná z DZD § 6 ods. 1 a ods. 2 (z podnikání a jiné výdělečné činnosti) snižené o odpočet daňové ztráty uvedené v předchozím daňovém přiznání vynásobená sazbou 19 %.

Jelikož podnikatel v minulém období ztrátu nevykázal je jeho daňová povinnost ve výši 777,16 € viz tabulka 24. Povinnost platit zálohy na další období mu tedy neplyne, jelikož daňová povinnost nepřesáhla 5 000 €.

DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	4 090,33 €
Daňová povinnost	777,16 €

Tabulka 24 Výpočet daňové povinnosti. Zdroj: vlastní zpracování.

6.4 Zhodnocení výpočtů

Jak je z výpočtů zřejmé, pro tohoto podnikatele je mnohem výhodnější zdaňovat své příjmy v České republice. Daň v SR zvyšuje vyšší procento samotné daně z příjmů. Dále jsou v SR přísnější podmínky pro uplatnění úroků z hypotečního úvěru a chybí možnost odpočtu zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění.

Avšak slovenští poplatníci si mohou, na rozdíl od těch českých, odečíst zaplacené odvody na zdravotní a sociální pojištění jako daňově uznatelný výdaj a tím tedy snížit svůj základ daně. I přes to je podnikatel na Slovensku povinný zaplatit daň ve výši 13 689,08 Kč (513,18 €) zatímco v ČR podnikatel dostane na daňovém bonusu 10 554 Kč (395,65 €). Rozdíl mezi zjištěnými daněmi je 24 243 Kč viz tabulka 25.

	Česká republika	Slovenská republika
DZD z nezávislé činnosti	164 262 Kč	109 109,55 Kč (4 090,33 €)
DZD z pronájmu	114 000 Kč	133 329,92 Kč (4 998,31 €)
Součet nezdanitelných částí základu daně	81 643 Kč	105,028,81 Kč (3 937,35 €)
ZD po odečtení nezdanitelných částí základu daně	196 619 Kč	137 410,66 Kč (5 151,29 €)
Součet slev na dani a daňových zvýhodnění na děti	40 044 Kč	12 419,08 (465,57 €)
Daň	0 Kč	13 689,08 Kč (513,18 €)
Daňový bonus	10 554 Kč	0 Kč
Rozdíl zdanění	24 243 Kč	

Tabulka 25 Srovnání výpočtů. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel by mohl svou daň snížit v obou daňových systémech zřízením penzijního (důchodového) spoření a uplatněním daňového zvýhodnění (bonusu) na obě své děti.

Pokud by podnikatel využil odčitatelné položky na penzijní spoření mohl by si od daňového základu odečíst příspěvek na toto spoření přesahující částku státního příspěvku 12 000 Kč, a to do maximální výše 24 000 Kč. Tedy v případě, že by si na důchod spořil 3 000 Kč měsíčně, mohl by v ČR využít nezdánitelné části ZD v maximální výši 24 000 Kč. Tím by se základ daně po zaokrouhlení snížil na 172 600 Kč. Vypočtená daň z této částky by byla ve výši 25 890 Kč. Po odečtení slevy na poplatníka, jak lze vidět v tabulce 26, činí daň po slevách pouze 1 050 Kč. V případě, že by si podnikatel uplatnil daňové zvýhodnění na obě své děti zvedl by se daňový bonus podnikatele na 33 558 Kč.

ZD	278 262 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	63 643 Kč
Soukromé životní pojištění	18 000 Kč
Penzijní spoření	24 000 Kč
Úhrn nezdánitelných částí základů daně	105 643 Kč
Snížený ZD	172 619 Kč
Zaokrouhlený ZD	172 600 Kč
Daň (15 %)	25 890 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	1 050 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Suma daňových zvýhodnění	34 608 Kč
Daňový bonus	33 558 Kč

Tabulka 26 Snížení daně v daňovém systému ČR. Zdroj: vlastní zpracování.

V daňovém systému SR by si mohl odečíst z aktivních příjmů maximální částku 180 € (4 802 Kč) zaplacených příspěvků na důchodové spoření. V takovém případě by částka nezdanitelných základů daně přesahovala částku DZD § 6 ods. 1 a ods. 2 a podnikatel by tak vykazoval nulový DZD.

Daň vypočtená ze základu daně 4 998,31 € je ve výši 949,68 €. V případě, že by si podnikatel uplatnil daňový bonus na obě své děti dohromady ve výši 931,14 € jeho výsledná daň by byla pouze 18,54 €.

DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	4 090,33 €
Nezdanitelná část ZD na poplatníka	3 937,35 €
Nezdanitelná část ZD na důchodové spoření	180,00 €
Suma nezdanitelných ZD	4 117,35 €
Snížený DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	0 €
DZD § 6 ods. 3	4 998,31 €
Základ daně	4 998,31 €
Daň (19 %)	949,68 €
Daňový bonus na první dítě	465,57 €
Daňový bonus na druhé dítě	465,57 €
Suma daňového bonusu na děti	931,14 €
Daň po odečtení daňového bonusu	18,54 €

Tabulka 27 Snížení daně v daňovém systému SR. Zdroj: vlastní zpracování.

7 VÝPOČET DANĚ PODNIKATELE S NADPRŮMĚRNÝM VÝDĚLKEM

7.1 Představení

Podnikatel 2 má jako hlavní zdroj příjmů právní kancelář (CZ a SK NACE 6910 - Právní činnosti). V této kanceláři má 4 zaměstnance a pro zjištění příjmů a výdajů využívá daňové evidence. Během roku 2019 dva měsíce vypomáhal o víkendech známému v nově otevřené kavárně na dohodu o pracovní činnosti. Při podpisu dohody o provedení práce podepsal také prohlášení poplatníka DPFO ze závislé činnosti. Dále dosáhl výnosu z prodeje kryptoměny (bitcoin). Bitcoin nakoupil v lednu roku 2019 a prodal se ziskem v říjnu 2019.

Podnikatel má uzavřené penzijní připojištění se státním příspěvkem dle zákona. Také byl v létě s manželkou týden v lázních. Podnikatel má dvě děti, starší z nich (22 let) ukončilo v květnu bakalářské studium úspěšným složením státní závěrečné zkoušky a v červnu nastoupilo do zaměstnání. Mladší dítě ve věku 18 let stále studuje na střední škole.

7.2 Výpočet daně v České republice

7.2.1 Určení základu daně

Podnikatel zjistil za zdaňovací období roku 2019 příjmy ve výši 3 187 470 Kč. K těmto příjmům eviduje daňově uznatelné výdaje ve výši 1 435 678 Kč. I v tomto případě má podnikatel možnost uplatnění buď skutečných výdajů zjištěných z daňové evidence nebo výdajů vypočítaných procentem z příjmů. Může si poté vybrat, která varianta výpočtu dílčího základu daně je pro něj výhodnější.

	Výpočet se skutečnými výdaji	Výpočet s procentuálními výdaji (40 %)
Příjmy	3 187 470 Kč	3 187 470 Kč
Výdaje	1 435 678 Kč	1 274 988 Kč
Maximální výše % výdajů	- Kč	800 000 Kč
Dílčí základ daně § 7	1 751 792 Kč	2 387 470 Kč

Tabulka 28 Výpočet DZD § 7. Zdroj: vlastní zpracování.

Jelikož se poskytování právních služeb neřídí živnostenským zákonem, může si podnikatel uplatnit jako výdaj 40 % ze zdanitelných příjmů. Jedná se totiž o tzv. svobodné povolání, kdy podnikatel provozuje svou činnost podle zvláštního zákona.

V tomto případě 40 % z příjmů činí částku 1 274 988 Kč. Avšak dle § 7 odst. 7 písm. b) lze procentuální výdaje uplatnit maximálně do výše 800 000 Kč. Dílčí základ daně by při použití výdajů procentem z příjmů byl 2 387 470 Kč. V případě uplatnění skutečných příjmů ve výši 1 435 678 Kč by dílčí základ daně byl 1 751 792 Kč viz tabulka 27. Varianta uplatnění skutečných výdajů je pro podnikatele výhodnější.

Dále podnikatel eviduje ostatní příjmy dle § 10 a to konkrétně z prodeje kryptoměny bitcoin. Příjem z prodeje kryptoměny, pokud ji fyzická osoba nemá v obchodním majetku, podléhá zdanění podle § 10 odst. 1 písm. b) bod 3. Příjem se tedy nepovažuje za příležitostný a není na něj možné uplatnit osvobození daně ve výši 30 000 Kč dle § 10 odst. 3 písm. a).

Podnikatel nakoupil kryptoměnu v lednu roku 2019 za cenu 20 000 Kč, stejné množství kryptoměny prodal v říjnu 2019 za cenu 50 079 Kč. Dílčí základ daně je tedy ve výši 30 079 Kč viz tabulka 29.

Příjmy	50 079 Kč
Výdaje	20 000 Kč
Dílčí základ daně § 10	30 079 Kč

Tabulka 29 Výpočet DZD § 10. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel dále dosáhl příjmů z dohody o provedení práce celkem ve výši 15 000 Kč. V červnu obdržel za výpomoc v kavárně 8 000 Kč a v červenci 7 000 Kč. Jak je uvedeno výše, podnikatel podepsal prohlášení k DPFO a příjem tedy nebyl zdaněn srážkovou daní. Jednotlivé dílčí základy daně jsou uvedeny v tabulce 30.

Dílčí základ daně § 6	15 000 Kč
Dílčí základ daně § 7	1 751 792 Kč
Dílčí základ daně § 10	30 079 Kč
Základ daně	1 796 871 Kč

Tabulka 30 Součet DZD. Zdroj: vlastní zpracování.

Součet dílčích základů daně je 1 796 871 Kč. Podnikatel si v roce 2019 spořil na důchod částkou 2 600 Kč za měsíc. Celkem tedy na důchodovém spoření zaplatil 31 200 Kč. Tuto částku sníženou o státní příspěvek 12 000 Kč si tedy může uplatnit jako nezdánitelnou část základu daně. Nezdánitelná část ZD na důchodové spoření je tedy ve výši 19 200 Kč. Základ daně před zaokrouhlením činí 1 777 671 Kč, zaokrouhlený ZD na celé stokoruny dolů je 1 777 600 Kč viz tabulka 31.

Základ daně	1 796 871 Kč
Nezdánitelná část ZD na důchodové spoření	19 200,00 Kč
ZD po odečtení nezdánitelných částí	1 777 671 Kč
Zaokrouhlený ZD	1 777 600 Kč

Tabulka 31 Odpočet nezdánitelných částí ZD. Zdroj: vlastní zpracování.

7.2.2 Výpočet daně

Podnikatel dosáhl nadstandardních příjmů ze závislé a nezávislé činnosti. Je třeba tedy posoudit, zda nemá povinnost odvést solidární zvýšení daně. To nastává, pokud poplatník dosáhl vyšších příjmů ze závislé a nezávislé činnosti, než je 48násobek průměrné mzdy. Průměrná mzda pro zdaňovací období 2019 je stanovena na 32 699 Kč. Hranice solidárního zvýšení daně je tedy za zdaňovací období 1 569 552 Kč.

Součet DZD podnikatele ze závislé a nezávislé činnosti je 1 766 792 Kč a je tedy povinen zaplatit solidární zvýšení daně 7 % z rozdílu 197 240 Kč. Jak lze vidět v tabulce 32, podnikatel musí odvést solidární zvýšení daně ve výši 13 806,80 Kč.

DZD § 6 a § 7	1 766 792 Kč
48násobek průměrné mzdy pro ZO 2019	1 569 552 Kč
Rozdíl	197 240 Kč
Solidární zvýšení daně 7 %	13 806,80 Kč

Tabulka 32 Výpočet solidárního zvýšení daně. Zdroj: vlastní zpracování.

Daň v sazbě 15 % vypočtená ze základu daně 1 777 600 Kč činí 266 640 Kč viz tabulka 33. Po přičtení solidárního zvýšení daně vypočteného v tabulce 32 činí daň z příjmu fyzických osob 280 447 Kč.

Podnikatel uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč a na další slevy nárok nemá. Jak lze vidět v tabulce 33 daň po uplatnění slevy je ve výši 255 607 Kč.

Dále má podnikatel nárok na daňové zvýhodnění za své dvě děti. Svě mladší dítě zvolil z daňového pohledu jako první. Má u něj nárok na daňové zvýhodnění za celý rok tedy 15 204 Kč viz tabulka 33.

Starší dítě zvolil daňově jako druhé. To v květnu roku 2019 složilo státní závěrečnou zkoušku a tím ukončilo studium a od června nastoupilo do zaměstnaní na hlavní pracovní poměr. Tím podnikateli zanikl nárok na uplatnění plné výše daňového zvýhodnění a má na něj nárok pouze za prvních 5 měsíců zdaňovacího období.

V roce 2019 je částka daňového zvýhodnění na druhé dítě připadající na měsíc 1 617 Kč. Měsíční daňové zvýhodnění je zapotřebí vynásobit 5 měsíci čímž se zjistí, že podnikatelův nárok na daňové zvýhodnění za druhé dítě je ve výši 8 085 Kč. Celkem má podnikatel nárok na daňové zvýhodnění na děti ve výši 23 289 Kč. Daň po odečtení této sumy činí 232 318 Kč.

Daň (15 %)	266 640 Kč
Solidární zvýšení daně (7 %)	13 806,80 Kč
Zaokrouhlená daň navýšená o solidární zvýšení daně	280 447 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	255 607 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	8 085 Kč
Suma daňových zvýhodnění	23 289 Kč
Konečná daň	232 318 Kč

Tabulka 33 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikateli v minulém roce vznikla povinnost platit čtvrtletní zálohy na daň na kterých celkem zaplatil 185 000 Kč. Doplatek daně po odečtení zaplacených záloh je ve výši 47 318 Kč viz tabulka 34.

Podnikateli vzniká povinnost platit zálohy na daň i letos, a to čtvrtletně ve výši 25 % z poslední známé daňové povinnosti. Výše zálohy je 58 079,50 Kč, avšak je potřeba ji zaokrouhlit na celé stokoruny nahoru. Zaokrouhlenou zálohu 58 100 Kč bude podnikatel platit k 15. 6. 2020, 15. 9. 2020, 15. 12. 2020 a 15. 3. 2021.

Zaplacené zálohy	185 000 Kč
Doplatek daně	47 318 Kč
Záloha na další období	58 079,50 Kč
Zaokrouhlená záloha na další období	58 100 Kč

Tabulka 34 Přeplatek daně a zálohy. Zdroj: vlastní zpracování.

7.3 Výpočet daně ve Slovenské republice

7.3.1 Určení základu daně

Podnikatel 2 vedením daňové evidence zjistil příjmy z podnikání dle § 6 ods. 1 a ods. 2 ZDP SR ve výši 119 492,78 €. Daňově uznatelné výdaje ke zdanitelným příjmům bez odvodů na zdravotní a sociální pojištění eviduje ve výši 53 821,11 €. Na odvodech v roce 2019 zaplatil 19 221,36 €. Dílčí základ daně, v případě že se podnikatel rozhodne pro odečtení skutečných výdajů, činí 46 450,31 € viz tabulka 35.

Na rozdíl od českého daňového systému se při využití procentuálních výdajů nerozlišuje původ příjmů k určení výše procenta, ale pro všechny příjmy z podnikání a jiné nezávislé činnosti je stanoveno 60 % ze zdanitelných příjmů. V případě, že by podnikatel chtěl uplatňovat výdaje procentem z příjmů, nemůže si uplatnit plných 60 % ve výši 71 695,67 €, ale jen maximální výši 20 000 € stanovenou zákonem. Tu si však může zvýšit o výdaje na zaplacené odvody na zdravotní a sociální pojištění. Celkem si tedy v tomto případě může odečíst výdaje ve výši 39 221,36 €. Dílčí základ daně při uplatnění procentuálních výdajů činí 99 492,78 €. Pro podnikatele je tento druh výpočtu nevýhodný, rozhodl se tedy pro uplatnění výdajů skutečných.

	Výpočet se skutečnými výdaji	Výpočet s procentuálními výdaji
Příjmy	119 492,78 €	119 492,78 €
Výdaje	53 821,11 €	71 695,67 €
Maximální výše % výdajů	- €	20 000,00 €
Výše odvodů na zdravotní a sociální pojištění	19 221,36 €	19 221,36 €
Suma výdajů	73 042,47 €	39 221,36 €
Dílčí základ daně	46 450,31 €	99 492,78 €

Tabulka 35 Výpočet DZD § 6 ods. 1 a ods. 2. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel dále eviduje příjmy z prodeje kryptoměny bitcoin. Jelikož kryptoměnu neměl zařazenou v obchodním majetku, jedná se o ostatní příjem dle § 8. Jak je již uvedeno výše podnikatel nakoupil kryptoměnu v lednu roku 2019 a to za celkovou sumu 749,77 €. Stejně množství kryptoměny prodal v říjnu 2019 za 1 877,38 €. Celkem tedy dílčí základ daně § 8 činí 1 127,61 € viz tabulka 36.

Příjmy	1 877,38 €
Výdaje	749,77 €
Dílčí základ daně	1 127,61 €

Tabulka 36 Výpočet DZD § 8. Zdroj: vlastní zpracování.

Podnikatel dosáhl příjmů z dohody konané mimo pracovní poměr celkem za dva měsíce ve výši 562,32 €. Tyto příjmy budou zdaněny na základě § 5 ZDP SR. Jednotlivé dílčí základy daně jsou uvedeny v tabulce 37.

DZD § 5	562,32 €
DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	53 821,11 €
DZD § 8	1 127,61 €

Tabulka 37 Jednotlivé DZD a zvláštní ZD. Zdroj: vlastní zpracování.

Na rozdíl od České republiky je možné na Slovensku odečíst nezdanitelné části základu daně pouze z tzv. aktivních příjmů neboli příjmů dle § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2. ZDP SR. Jelikož podnikatelův základ daně je vyšší než stonásobek životního minima, které je pro rok 2019 ve výši 205,07 €, počítá se nezdanitelná část základu daně na poplatníka jako kladný rozdíl 44,2násobku životního minima a 1/4 základu daně. V tomto případě vypočítaná částka vychází v záporu, proto podnikatel na nezdanitelnou část základu daně nemá nárok.

Podnikatel si v průběhu roku platil penzijní spoření a má tedy nárok si jej uplatnit jako nezdanitelnou část základu daně. Ve zdaňovacím období zaplatil na penzijním spoření 1 169,63 €. Maximální výše nezdanitelné části základu daně ze zaplaceného penzijního spoření je však 180 €. Podnikatel si tedy uplatňuje pouze zákonné maximum.

Dále má podnikatel nárok na nezdanitelnou část základu daně ve výši 50 € na lázeňskou péči ze svého týdenního pobytu v lázních. Jelikož byl v lázních i s manželkou, může si uplatnit tuto nezdanitelnou část i za ni. Pobyt v lázních stál podnikatele 345 €, může si tedy odečíst zákonné maximum nezdanitelné části, a to za sebe a manželku celkem ve výši 100 €. Snížený DZD § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2 o nezdanitelné části základu daně v celkové sumě 280 € je 46 730,01 € viz tabulka 38.

DZD § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2	47 010,01 €
Nezdanitelná část ZD na důchodové spoření	180 €
Nezdanitelná část ZD na lázeňskou péči	100 €
Suma nezdanitelných ZD	280 €
Snížený DZD § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2	46 730,01 €

Tabulka 38 Odpočet nezdanitelných základů daně. Zdroj: vlastní zpracování.

7.3.2 Výpočet daně

Základ daně vypočtený dle § 4 ZDP SR je součtem sníženého dílčího základu daně z aktivních příjmů a dílčího základu daně z ostatních příjmů. Základ daně dle § 4, jak je možné vidět v tabulce 39, je 47 857,62 €.

Ve Slovenské republice se využívá progresivně stupňovitě sazby daně, kdy sazbou 19 % jsou zdaněny příjmy do 176,8násobku životního minima (205,07 €) tedy do částky 36 256,38 € pro rok 2019. Daň z této částky je 6 888,71 €. Veškeré příjmy přesahující sumu 36 256,38 € se zdaňují sazbou 25 %. V tomto případě se jedná o částku 11 601,24 € ze které vychází daň 2 900,31 €. Celková výše daně zaokrouhlená na euro centy dolů je 9 789,02 € viz tabulka 39.

Podnikatel, stejně jako v České republice, má nárok pouze na 5 měsíců daňového zvýhodnění za starší dítě. Ve zdaňovacím období 2019 je daňový bonus na jeden měsíc 22,17 €. Daňový bonus za 5 měsíců je tedy 110,85 €. V případě mladšího dítěte má podnikatel nárok na daňový bonus v celé výši 266,04 €. Celkem si podnikatel uplatní daňový bonus na děti ve výši 376,89 €.

Jak je uvedeno v tabulce 39 výsledná daň snížená o daňový bonus je 9 412,13 €. Podnikatel v minulém roce zaplatil na zálohách celkem 6 935,33 € a musí tedy doplatit daň ve výši 2 476,80 €.

Základ daně podle § 4	47 857,62 €
Daň (19 %)	6 888,71 €
Daň (25 %)	2 900,31 €
Celková daň	9 789,02 €
Daňový bonus na starší dítě	110,85 €
Daňový bonus na mladší dítě	266,04 €
Daňový bonus na děti	376,89 €
Konečná daň	9 412,13 €
Zaplacené zálohy	6 935,33 €
Doplatek daně	2 476,80 €

Tabulka 39 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.

Poslední známá daňová povinnost, která se počítá z DZD § 6 ods. 1 a ods. 2 ZDP SR (příjmů z podnikání a nezávislé činnosti) sníženého o daňovou ztrátu je 8 825,56 €. Podnikatel má tedy povinnost platit čtvrtletní zálohy na daň, a to do konce každého kalendářního čtvrtletí. Tato záloha na daň se však nepočítá z poslední známé daňové povinnosti, ale jako 1/4 z výsledné daně. V tomto případě bude podnikatel platit zálohy ve výši 2 353,03 € viz tabulka 40.

DZD § 6 ods. 1 a ods. 2	46 450,31 €
Daňová povinnost	8 825,56 €
Výsledná daň	9 412,13 €
Výše záloh	2 353,03 €

Tabulka 40 Výpočet zálohy na daň. Zdroj: vlastní zpracování.

7.4 Zhodnocení výpočtu

I v tomto případě je pro podnikatele výhodnější zdaňovat své příjmy v České republice. Ve Slovenské republice možnost uznat si odvody na povinné zdravotní a sociální pojištění jako daňový výdaj výrazně snižuje dílčí základ daně z nezávislé činnosti, a to o více jak 500 000 Kč. Avšak daň v SR výrazně zvyšuje nejen vyšší procento daně z příjmu ale také využití progresivně stupňovité sazby daně. Zatímco v ČR podnikatel dosahuje solidárního zvýšení daně 7 % až v momentě, kdy jeho příjmy jsou vyšší než 1 569 552 Kč (pro ZO 2019), u slovenského poplatníka se použije vyšší sazby 25 % už u příjmů převyšující částku 967 138,94 Kč. Slovenský poplatník s nadstandartním příjmem tedy zaplatí větší procento daně z větší částky než poplatník český.

Dále jsou v SR mnohem přísnější pravidla pro uplatnění nezdanitelných částí základu daně. Nezdanitelnou část ZD na poplatníka, která by se dala přirovnat k české slevě na dani na poplatníka, si nemohou uplatnit všichni. Oproti slevě na dani v ČR, na kterou má nárok každý poplatník, na ni mají nárok pouze poplatníci jejichž základ daně z aktivních příjmů je v roce 2019 nižší než 20 507 €. Také je v ČR vyšší hranice maximální částky zaplaceného spoření na penzi, kterou si poplatník může od základu daně odečíst. Zatímco v ČR si poplatník může odečíst až 24 000 Kč, v SR je to pouze 4 802 Kč (180 €). V SR si však navíc mohou poplatníci odečíst lázeňskou péči za sebe, manželku a své děti v částce 1 333,75 Kč (50 €) za každého. Ale ani tato výhoda podnikateli nepomohla a výsledný rozdíl mezi daní v České republice a daní ve Slovenské republice je 17 355,77 Kč viz tabulka 41.

	Česká republika	Slovenská republika
DZD ze závislé činnosti	15 000 Kč	15 000 Kč (562,32 €)
DZD z nezávislé činnosti	1 751 792 Kč	1 239 062,02 Kč (46 450,31 €)
DZD z ostatních příjmů	30 079 Kč	30 079 Kč (1 127,61 €)
Součet nezdanitelných základů daně	19 200 Kč	7 469 Kč (280 €)
Základ daně po odečtení nezdanitelných základů daně	1 786 971 Kč	1 276 602,01 Kč (47 857,62 €)
Rozhodný příjem pro zvýšení daně	1 569 552 Kč	967 138,94 Kč (36 256,38 €)
Zvýšení daně z důvodu nadstandartních příjmů	13 806,80 Kč	77 365,77 Kč (2 900,31 €)
Součet slev na dani a daňových zvýhodnění	48 129 Kč	10 053,54 Kč (376,89 €)
Konečná daň	233 712,80 Kč	251 068,57 Kč (9 412,13 €)
Rozdíl zdanění		17 355,77 Kč

Tabulka 41 Srovnání výpočtů. Zdroj: vlastní zpracování.

Pro větší snížení daně ve slovenském daňovém systému, na rozdíl od toho českého, není velký prostor. Podnikatel 2 by docílil snížení daně, pokud by na týdenní pobyt do lázní jel i se svými dětmi. Tím pádem by si mohl zvýšit nezdanitelné části ZD o 100 €. Dále by se jeho daň snížila v případě, že by se starší z dětí rozhodlo v pokračování na magisterském studiu a mohl by si tak uplatnit daňové zvýhodnění (bonus) za celý rok.

DZD § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2	47 010,01 €
Nezdanitelná část ZD za lázeňskou péči	200,00 €
Nezdanitelná část ZD na důchodové spoření	180,00 €
Suma nezdanitelných ZD	380,00 €
Snížený DZD § 5 a § 6 ods. 1 a ods. 2	46 630,01 €
DZD § 8	1 127,61 €
Základ daně	47 757,62 €
Daň (19 %)	6 888,71 €
Daň (25 %)	2 875,31 €
Daňový bonus na první dítě	266,04
Daňový bonus na druhé dítě	266,04
Suma daňového bonusu na děti	532,08 €
Daň po odečtení daňového bonusu	9 231,94 €

Tabulka 42 Snížení daně v daňovém systému SR. Zdroj: vlastní zpracování.

Jak lze vidět v tabulce 42 po uplatnění vyšší nezdanitelné části základu daně a vyššího daňového bonusu by se základ daně snížil na částku 47 757,62 € a daň poplatníka by se snížila o 180,19 € (4 806,57 Kč).

V případě, že bychom stejné snížení provedli v daňovém systému České republiky zůstal by základ daně po odečtení odečitatelných položek stejný. Možnost odečíst si náklady na lázeňskou péči není v České republice možné. Snížila by se tedy až částka daně, a to z důvodu vyššího daňového zvýhodnění na druhé dítě. Daň po této úpravě by tedy činila 220 998,80 Kč což je o 12 714 Kč méně.

ZD	1 796 871 Kč
Penzijní spoření	19 200 Kč
Úhrn nezdanitelných částí základů daně	19 200 Kč
Snížený ZD	1 777 671 Kč
Zaokrouhlený ZD	1 777 600 Kč
Daň (15 %)	266 640 Kč
Solidární zvýšení daně (7 %)	13 806,80 Kč
Daň navýšená o solidární zvýšení daně	280 446,80 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	255 606,80 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	19 404 Kč
Suma daňových zvýhodnění	34 608 Kč
Daň	220 998,80 Kč

Tabulka 43 Snížení daně v daňovém systému ČR. Zdroj: vlastní zpracování

I po této úpravě, zaměřené hlavně na snížení daně ve slovenském daňovém systému, je stále zdanění výhodnější v České republice. Ze všech výpočtů tedy vyplývá, že poplatník podnikající v České republice je z pohledu daně z příjmu FO méně daňově zatížený, než poplatník podnikající v SR.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala srovnáním daně z příjmu fyzických osob, a to v daňových systémech České a Slovenské republiky. Pro správné porozumění textu byly v teoretické části nejprve vysvětleny základní daňové pojmy, zásady a funkce daní. Poté byl představen daňový systém České republiky. Tato část byla hlavně zaměřená na daň z příjmů fyzických osob, ostatní daně českého daňového systému byly pouze stručně popsány nebo jen zmíněny. Dále byl v bakalářské práci popsán daňový systém Slovenské republiky a jeho daně. I tato část byla především zaměřena na daň z příjmu fyzických osob.

V praktické části byly provedeny výpočty daně podnikatele 1 s průměrným příjmem a podnikatele 2 s nadprůměrným příjmem podle české i slovenské legislativy. Výpočty byly vždy rozděleny na dvě části, a to určení základu daně a výpočet samotné daně. Následně bylo provedeno srovnání mezi zdaněním v obou zemích a provedeno doporučení i s výpočtem pro snížení daní.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo jednotlivé zdanění srovnat. V případě obou podnikatelů jsem došla k závěru, že je pro ně výhodnější danit své příjmy v České republice.

I když na rozdíl od českého daňového systému, slovenský daňový systém umožňuje uplatnění zaplacených odvodů na zdravotní a sociální pojištění jako daňově uznatelný výdaj, tak tato výhoda nevyváží menší množství daňových úlev pro poplatníky a vyšší sazbu daně. To je možné vidět na příkladu poplatníka 2, kdy slovenský základ daně je výrazně nižší než český, ale samotná daň poplatníka je ve Slovenské republice vyšší.

Faktorem vyššího zdanění ve Slovenské republice je použití progresivně stupňovité sazby daně, která začíná na 19 % a po dosažení rozhodného příjmu 176,8násobku životního minima se zvyšuje na 25 %. Dále platí pro slovenské poplatníky přísnější pravidla pro uplatnění nezdaniitelných částí základu daně a daňových bonusů. To je z mého pohledu hlavní důvod vyšší daně slovenského poplatníka. Ten totiž má pouze velmi omezené možnosti, jak své zdanění snížit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BAŠTINCOVÁ, Anna, 2016. Účtovnictvo a dane fyzických osôb. 2. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 228 s. ISBN 978-80-8168-534-7.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ, 2018. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 278 s. Daně (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-125-5.

GERZOVA, Larisa, Adrián GRANR HAP, Ivana KIRETA, Magdalena OLEJNICKOVA, Andreas PERDELWITZ, Marnix SCHELLEKENS, Kristina TROUCH a Ruxandra VLASCEANU, ed., 2018. European Tax Handbook. 29. vydání. Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 1202 s. ISBN 978-90-8722-455-4.

KLIMEŠOVÁ, Ludmila, 2018. Daňová optimalizace. 2. aktualizované vydání. Praha: Ústav práva a právní vědy, 274 s. ISBN 9788087974179.

KRAJNĚK, Michal a Jan ŠIROKÝ, 2018. Daňový systém ČR [online]. Olomouc [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <http://www.edulam.cz/wp-content/uploads/2018/11/Da%C5%88ov%C3%BD-syst%C3%A9m-%C4%8CR.pdf>. Studijní opora pro kombinované studium. Moravská vysoká škola Olomouc.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2003. Daňová teorie a politika. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI., 263 s. ISBN 80-863-9584-7.

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2018. Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby: Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění. 2018. 4. aktualizované vydání studijního materiálu. Praha, 123 s.

SCHELLEKENS, Marnix, ed., 2014. European Tax Handbook. 25. vydání. Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 1026 s. ISBN 978-90-8722-241-3.

ŠIROKÝ, Jan, 2018. Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 382 s. Teoretik. ISBN 978-807-5022-745.

Legislativa:

ČESKO, 1992. Zákon č. 586/1992 Sb. ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

SLOVENSKO, 2003. Zákon č. 595/2003 Z. z. ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 2003, částka 243. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>

Online:

ČERNEGOVÁ, Anna, 2019. Preddavky na daň z příjmov fyzickej osoby v roku 2019. Podnikajte.sk [online]. Považská Bystrica: Podnikajte.sk, 24.1.2019 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/preddavky-dan-prijmov-fo-2019>

ČERNEGOVÁ, Anna, 2020. Sadzby dane z příjmov fyzických a právnických osob v roku 2019 a 2020. Podnikajte.sk [online]. Považská Bystrica: Podnikajte.sk, 10.2.2020 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-fyzicky-pravnickych-osob-2019-2020>

KUBOVÁ, Simona, 2019. Paušálne výdavky v roku 2019. Podnikajte.sk [online]. Považská Bystrica: Podnikajte.sk, 8.1.2019 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/pausalne-vydavky-2019>,

MRKÝVKA, Petr, 2011. AKCÍZY – Právní regulace spotřebních daní [online]. 74 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/el/1422/podzim2011/MP929Zk/um/Akcizy2011.pdf>

NEZNÁMÝ, 2013. Dane. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane>

NEZNÁMÝ, 2013. Dva vzorce na výpočet ZP. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/964261-Dva-vzorci-na-v%C3%BDpo%C4%8Det-ZP>

NEZNÁMÝ, 2013. Všeobecná charakteristika zamestnaneckej prémie (ZP). Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/036565-V%C5%A1eo-becn%C3%A11-charakteristika-zamestnaneckej-pr%C3%A9mie-ZP>

NEZNÁMÝ, 2013. Všeobecné informácie o dani z príjmov. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane/dan-z-prijmov/informovanie-dan-prijem#UplatnenieDanovychZvyhodneni>

NEZNÁMÝ, 2013. Informovanie o dani z príjmov právnických osôb. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/informovanie-dan-prijem-po/_1

NEZNÁMÝ, 2013. Miestne dane. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane/miestne-dane>

NEZNÁMÝ, 2013. Spotrebné dane. Finančná správa Slovenská republika [online]. Banská Bystrica: Finančné riaditeľstvo SR [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane/spotrebne-dane>

NEZNÁMÝ, 2019. Odvody od januára 2020. Dôvera zdravotná poisťovna [online]. Bratislava: Dôvera, 05. 12. 2019 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.dovera.sk/platitel/tema-odvody-na-zdravotne-poistenie/odvody-od-januara-2020>

NEZNÁMÝ, 2020. Daňové priznanie, zdaňovacie obdobie. Slovensko.sk [online]. Trnava: Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby, 24. 5. 2019 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_danove-priznanie-zdanovacie-o

NEZNÁMÝ, 2020. Podnikatel (OSVČ). Finanční správa [online]. Praha: Finanční správa [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/podnikatel-osvc#zalohy>

NEZNÁMÝ, 2020. Sociální pojištění u zaměstnanců. Finance.cz [online]. Praha: Mladá fronta [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/odvody-socialniho-a-zdravotniho-pojisteni/zamestanec-socialni-pojisteni/>

NEZNÁMÝ, 2020. Výpočet mzdy – slevy na dani a daňová zvýhodnění. Finance.cz [online]. Praha: Mladá fronta [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vypocet-mzdy-a-zalohy-na-dan/slevy-na-dani/>

NEZNÁMÝ, 2020. Sadzby poistného. Sociálna poisťovna [online]. Bratislava: Sociálna poisťovňa [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.socpoist.sk/2128-menu/55424s>

PUKALOVIČ, Dominika, 2020. Preddavky na daň z príjmov fyzických osôb v roku 2020. Podnikajte.sk [online]. Považská Bystrica: Podnikajte.sk, 22.1.2020 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/preddavky-dan-z-prijmov-fyzicky-ch-osob-2020>

REDAKCE, 2020. Školkové – sleva na dani až 13 350 Kč. Finance.cz [online]. Praha: Mladá fronta, 22.01.2020 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/506043-skolkovne/>

SOLÍKOVÁ, Veronika, 2019. Daňový bonus na diéta v roku 2020. Podnikajte.sk [online]. Považská Bystrica: Podnikajte.sk, 6.11.2019 [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-dieta-2020>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
DE	daňová evidence
DM	dlouhodobý majetek
DPH	daň z přidané hodnoty
DZD	dílčí základ daně
FO	fyzická osoba
Kč	koruna česká
NACE	klasifikace ekonomických činností
např.	například
NATO	Severoatlantická aliance
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
SR	Slovenská republika
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
VH	výsledek hospodaření
ZD	základ daně
ZDP	zákon o dani z příjmu
ZO	zdaňovací období
ZTP/P	osoba zvlášť těžce postižená s průvodcem

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Základní sazby zdravotního a sociálního pojištění před 1.7.2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Mladé fronty, 2020.	24
Tabulka 2 Základní sazby zdravotního a sociálního pojištění od 1. 7. 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Mladé fronty, 2020.	24
Tabulka 3 Paušální výše výdajů pro ZO 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 586/1992 Sb., § 7.	26
Tabulka 4 Částky daňového zvýhodnění. Zdroj: vlastní zpracování dle Mladé fronty, 2020.	32
Tabulka 5 Zálohy na daň z příjmů FO. Zdroj: vlastní zpracování dle Finanční správy, 2020.	33
Tabulka 6 Zálohy na daň z příjmů právnických osob. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančního riaditeľstva SR, 2013.	36
Tabulka 7 Sazby odvodů na veřejné zdravotní pojištění. Zdroj: vlastní zpracování dle Dôvery zdravotné poisťovny, 2019.	40
Tabulka 8 Sazby odvodů na sociální pojištění. Zdroj: vlastní zpracování dle Sociálné poisťovny, 2020. (34)	40
Tabulka 9 Výše nezdanitelné části základu daně na poplatníka. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančního riaditeľstva SR, 2013.	44
Tabulka 10 Výše nezdanitelné části základu daně na manžela nebo manželku pro rok 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančního riaditeľstva SR, 2013.	45
Tabulka 11 Výše daňového bonusu ve ZO 2019 na vyživované dítě před 1. 4. 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Solíkové, 2019.	47
Tabulka 12 Výše daňového bonusu ve ZO 2019 na vyživované dítě po 1. 4. 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Solíkové 2019.	47
Tabulka 13 Výpočet zaměstnanecké prémie. Zdroj: vlastní zpracování dle Finančního riaditeľstva SR, 2013.	48
Tabulka 14 Zálohy na daň z příjmů FO pro rok 2019. Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 595/2003 Z. z., § 34.	49
Tabulka 15 Výpočet dílčího základu daně § 7. Zdroj: vlastní zpracování.	51
Tabulka 16 Výpočet dílčího základu daně § 9. Zdroj: vlastní zpracování.	52
Tabulka 17 Snížení základu daně. Zdroj: vlastní zpracování.	52
Tabulka 18 Výpočet daňové povinnosti. Zdroj: vlastní zpracování.	53

Tabulka 19 Výpočet dílčího základu daně dle § 6 ods. 1 a ods. 2. Zdroj: vlastní zpracování.	54
Tabulka 20 Odpočet nezdanitelné části základu daně Zdroj: vlastní zpracování.	54
Tabulka 21 Výpočet dílčího základu daně dle § 6 ods. 3. Zdroj: vlastní zpracování.	55
Tabulka 22 Výpočet daňového bonusu Zdroj: vlastní zpracování.	56
Tabulka 23 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.	56
Tabulka 24 Výpočet daňové povinnosti. Zdroj: vlastní zpracování.	57
Tabulka 25 Srovnání výpočtů. Zdroj: vlastní zpracování.	58
Tabulka 26 Snížení daně v daňovém systému ČR. Zdroj: vlastní zpracování.	59
Tabulka 27 Snížení daně v daňovém systému SR. Zdroj: vlastní zpracování.	60
Tabulka 28 Výpočet DZD § 7. Zdroj: vlastní zpracování.	61
Tabulka 29 Výpočet DZD § 10. Zdroj: vlastní zpracování.	62
Tabulka 30 Součet DZD. Zdroj: vlastní zpracování.	62
Tabulka 31 Odpočet nezdanitelných částí ZD. Zdroj: vlastní zpracování.	63
Tabulka 32 Výpočet solidárního zvýšení daně. Zdroj: vlastní zpracování.	63
Tabulka 33 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.	64
Tabulka 34 Přeplatek daně a zálohy. Zdroj: vlastní zpracování.	65
Tabulka 35 Výpočet DZD § 6 ods. 1 a ods. 2. Zdroj: vlastní zpracování.	66
Tabulka 36 Výpočet DZD § 8. Zdroj: vlastní zpracování.	67
Tabulka 37 Jednotlivé DZD a zvláštní ZD. Zdroj: vlastní zpracování.	67
Tabulka 38 Odpočet nezdanitelných základů daně. Zdroj: vlastní zpracování.	68
Tabulka 39 Výpočet daně. Zdroj: vlastní zpracování.	68
Tabulka 40 Výpočet zálohy na daň. Zdroj: vlastní zpracování.	69
Tabulka 41 Srovnání výpočtů. Zdroj: vlastní zpracování.	71
Tabulka 42 Snížení daně v daňovém systému SR. Zdroj: vlastní zpracování.	71
Tabulka 43 Snížení daně v daňovém systému ČR. Zdroj: vlastní zpracování.	72

SEZNAM PŘÍLOH

P1 CD s bakalářskou prací